

Батыс Қазақстан облысының Казталов ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2026 - 2030 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы

Батыс Қазақстан облысы Казталов аудандық мәслихатының 2025 жылғы 9 желтоқсандағы № 34-2 шешімі

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 365 - бабы 3 - тармағының 1) тармақшаларына, "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін - өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6 - бабы 1 - тармағының 15 - тармақшасына сәйкес, Казталов аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Батыс Қазақстан облысының Казталов ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2026 - 2030 жылдарға арналған бағдарлама осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Мәслихат төрағасы

С. Мулдашев

Аудандық мәслихатының
2025 жылғы 9 желтоқсандағы
№ 34 - 2 шешіміне қосымша

2026 - 2030 жылдарға арналған Батыс Қазақстан облысы Казталов ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару БАҒДАРЛАМАСЫ

Казталов ауданы 2025 МАЗМҰНЫ

1	Бағдарлама төл құжаты
2	Кіріспе
3	Аймақтағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың қазіргі жағдайы туралы, қатты тұрмыстық қалдықтардың түзілу көлемін есептеу және негіздеу
4	Ауданда қалдықтарды кәдеге жаратуды басқаруға қойылатын талаптар және ҚТҚ морфологиялық құрамы
5	Шетелдік тәжірибеге шолу
6	Бағдарламаның негізгі бағыттары, мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу жолдары, тиісті шаралар
7	2030 жылға дейінгі бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс - шаралар жоспары
8	Халықпен өзара іс - қимыл және коммуникация шаралары

9	Сатып алу құқығынсыз қатты тұрмыстық қалдықтарды сенімгерлік басқаруға қабылдау полигонын беру жоспарының сипаттамасы
10	Қажетті ресурстар
11	Қосымша

1. Бағдарлама төлқұжаты

Бағдарламаның атауы	2026 - 2030 жылдарға арналған Батыс Қазақстан облысы Казталов ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
Бағдарламаны әзірлеудің себептері	1. Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Экология № 400-VI Кодексі 2. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 22 маусымдағы "Қалдықтардың жинақталу лимиттері мен қалдықтарды көму лимиттерін есептеу әдістемесін бекіту туралы" № 206 бұйрығы 3. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 19 шілдедегі "Қалдықтарды жинақтау лимиттері мен қалдықтарды көму лимиттерін әзірлеу және бекіту, қалдықтарды басқару туралы есептілікті ұсыну және бақылау қағидаларын бекіту туралы" № 261 бұйрығы 4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 29 қарашадағы "Қазақстан Республикасының " жасыл экономикаға" көшуі жөніндегі тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі 2024 – 2030 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" № 1019 қаулысы 5. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы "" Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығы 6. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы "Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларын және "Ағаштарды кесуге рұқсат беру" мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларын бекіту туралы" № 235 бұйрығы. 7. Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі, тұрғын үй қатынастары және коммуналдық

	шаруашылық саласындағы мемлекеттік нормативтік құжаттар қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар ҚР ҚН 1.04-15-2013
Жауапты орындаушы	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" ММ
Бағдарлама максаттары	Коммуналдық қалдықтарды жинаудың рационалды және экологиялық қауіпсіз жүйесін ұйымдастыру, оның ішінде бөлек жинау, сақтау, тұрақты шығару, қайта өңдеу, утилизациялау және коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттерін жою, сондай-ақ Казталов ауданының аумағын тазарту.
Бағдарламаның негізгі іс - шаралары	1) Казталов ауданының қалдықтарын кешенді басқару үшін ұйымдық-құқықтық және экономикалық негіздерді қалыптастыру; 2) қауіпті қалдықтарды қоса алғанда, қалдықтардың әртүрлі түрлерін жинау және тасымалдау жүйесін жаңғырту және жетілдіру; 3) инфрақұрылым объектілерін ұйымдастырумен қалдықтарды бөлек жинауды енгізу 4) 2028 жылы ҚТҚ өңдеу тереңдігін 10% - ға дейін қамтамасыз ету; 5) ҚТҚ бөлек жинау саласындағы халықты экологиялық ағарту 6) өңірлік операторларды конкурстық іріктеуді жүргізу; қатты коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу объектілерін салу және реконструкциялау; қалдықтарды көму көлемін азайту; табиғат қорғау және санитариялық - эпидемиологиялық заңнаманың талаптарына сәйкес келмейтін қатты коммуналдық қалдықтарды орналастыру объектілерін пайдаланудан шығару және рекультивациялау; қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы инвестициялық жобаларға мемлекеттік қолдау көрсету, қалдықтармен жұмыс істеу жүйесінің объектілерін салу және (немесе) реконструкциялау мақсатында шарттар (келісімдер) жасасу; 7) аудан тұрғындары арасында экологиялық акциялар мен іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу;
Бағдарламаны іске асыру мерзімі	2026 – 2030 жылдар
	1) халықты қалдықтарды жинау және тасымалдау жөніндегі қызметтермен қамту - 100%; 2) қатты тұрмыстық қалдықтардың пайда болуына оларды кәдеге жарату үлесі - 2026 жыл – 6% 2030 жыл - 10%; 3) халықтан қайталама ресурстарды қабылдау пункттерінің санын ұлғайту: 2026 жыл – 15 бірлік; 2030 жыл - 50 бірлік.

Бағдарламаны іске асырудың күтілетін түпкілікті нәтижелері	4) қатты коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі өңделген қатты коммуналдық қалдықтардың үлесі - 2026 жылдан бастап 50%; 5) қатты коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі кәдеге жаратылған қатты коммуналдық қалдықтардың үлесі – 2026 жылдан бастап 12%; 6) қатты коммуналдық қалдықтарды орналастыруға (көмуге) жіберілетін қатты коммуналдық қалдықтардың үлесі – 2026 жылдан бастап 88%; 7) халықты жоспарлы - тұрақты тазарту жүйесімен қамту пайызы-2026 жылдан бастап 70%; 8) қалдықтарды рұқсатсыз орналастырудың анықталған орындарының жалпы санындағы қалдықтарды рұқсатсыз орналастырудың жойылған орындарының үлесі-2026 жылдан бастап 100%; 9) қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы ақпаратқа қолжетімділігі бар азаматтардың үлесі – 100%
Бағдарламаны қаржыландыру көздері көлемі	Жергілікті бюджет Жеке инвестициялар

2. КІРІСПЕ

Қалдықтарды басқару бағдарламасы-кәсіпорындағы қалдықтарды жинау, сақтау, тасымалдау, кәдеге жарату және қайта өңдеу жүйесінің ағымдағы жағдайы туралы ақпаратты ұсынатын, сондай-ақ осы жүйені жетілдіру бойынша мақсаттарды, міндеттер мен көрсеткіштерді және оларға қол жеткізу жөніндегі іс-шараларды белгілейтін маңызды бағдарламалық құжат.

Қалдықтарды басқару – өндірістік және тұтыну қалдықтарын басқару жөніндегі іс-шараларды жоспарлау, енгізу, бақылау және талдау қызметі.

Қазақстан Республикасының 02.01.2021 жылғы Экологиялық кодексінің 335 - бабына сәйкес I және (немесе) II санаттағы объектілердің операторлары, сондай - ақ қалдықтарды сұрыптау, өңдеу жөніндегі, оның ішінде залалсыздандыру, қалпына келтіру және (немесе) жою жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын тұлғалар қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекіткен қағидаларға сәйкес қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеуге міндетті.

Бағдарлама шығарындыларға рұқсаттың берілген мерзіміне әзірленуде және оның ажырамас бөлігі болып табылады (он жылданаспайтын (2028 жылға дейін), кез келген өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда мүмкін болатын түзетулер.

Бағдарламаны әзірлеу өндіріс пен тұтыну үлгілеріне оң өзгерістер енгізу үшін:

1. Өндірістік процестерді, оның ішінде қалдығы аз технологияларды енгізу есебінен жетілдіру;

2. Қалдықтарды қайта пайдалану немесе оларды пайдалануға мүдделі жеке және заңды тұлғаларға беру;

3. Ең жақсы қолжетімді технологияларды немесе басқа ақылға қонымды әдістерді пайдалана отырып, қалдықтарды өңдеу, қайта өңдеу немесе кәдеге жарату;

4. Бекітілген рекультивациялық жобаларға сәйкес қалдықаландарын рекультивациялау арқылы экономикалық немесе басқа тетіктерді пайдалана отырып, қалдықтарды азайтудың жедел саясатын әзірлеу мақсатында қалдықтардың көлемі мен құрамында болып жатқан өзгерістерді бағалау рәсімдерінің тиімділігін арттыруға бағытталған.

Коммуналдық басқару бағдарламасы келесі нормативтік құжаттарға сәйкес орындалды:

1. Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400 - VI Экология кодексі;

2. Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 20 маусымдағы № 442 Жер кодексі;

3. Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 9 сәуірдегі №178 - VIII Су кодексі;

4. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 9 тамыздағы № 318 "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы;

5. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 30 шілдедегі № 280 "Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" бұйрығы;

6. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 6 тамыздағы № 314 "Қалдықтар сыныптауышын бекіту туралы" бұйрығы;

7. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ - 331/2020 "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық - эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы;

8. Қазақстан Республикасы Экология және биоресурстар министрлігінің 1997 жылдың 29 тамызындағы РНҚ 03.3.0.4.01. - 96. "Қоршаған орта компоненттерінің өндіріс және тұтыну қалдықтарының уытты заттарымен ластану деңгейін анықтау жөніндегі әдістемелік нұсқаулық".

Қазақстан Республикасының қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік саясаты "жасыл" экономикаға көшу Концепциясында айқындалған және қалдықтарды бөлек жинауды енгізуге, қалдықтарды қайта өңдеу секторын дамытуға, инвестициялар тарту арқылы, соның ішінде мемлекеттік-жекеменшік әріптестік арқылы екінші шикізаттан өнім алуға бағытталған. Концепцияға сәйкес, 2030 жылға қарай қалдықтарды қайта өңдеу үлесі 40%-ға жеткізілуі тиіс, 2050 жылға – 50%.

Атап айтқанда, Экологиялық кодекске өзгерістер енгізілді:

- 2016 жылдан бастап сынап қалдықтары бар шамдар мен құралдарды; металл сынықтарын; пайдаланылған майлар мен сұйықтықтарды; батареяларды; электрондық қалдықтарды қоқыс алаңдарына көмуге тыйым салынды;

- 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап – пластмассаны; макулатураны, картонды және қағаз қалдықтарын, шыныны қоқыс алаңдарына көмуге тыйым салынды;

- 2021 жылдан бастап – құрылыс және тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салынды.

Осы нормалардың енгізілуі қалдықтарды қайта өңдеу саласында шағын және орта бизнесті ынталандыруға және дамытуға мүмкіндік берді.

Қазіргі қолданыстағы заңнамалар мен әлемдік тәжірибенің даму тенденцияларына сәйкес Казталов ауданының қалдықтарды басқару бағдарламасы келесі негізгі міндеттердің шешіміне негізделеді:

- Аумақты санитарлық тазалау шығындарын азайту;
- Қалдықтарды бөлек жинау енгізу арқылы қалдықтарды шаруашылық айналымына барынша тарту;

- Қалдықтардың пайда болуын азайту;

- Қалдықтарды өндеудің экологиялық қауіпсіз әдістерін іздеу және енгізу, ең аз экономикалық шығындармен;

- ҚТҚ-ны полигонды көмуді біртіндеп өнеркәсіптік өндеуге көшу;

- Халық арасында кең ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу арқылы экологиялық білім деңгейін арттыру және оларды ҚТҚ-ны бөлек жинау процесіне тарту;

- ынтымақтастықты орнату және инвестициялар тарту.

Бұл бағдарлама келесі тапсырмаларды орындауға арналған:

- қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру;

- экологиялық саясатты жүзеге асырудың ұйымдық схемалары мен процедураларын әзірлеу, қалдықтарды басқару бағдарламасының белгіленген мерзімдеріне сәйкес мақсатты көрсеткіштерге қол жеткізу;

- бақылау, мониторинг, талдау және түзету шаралары компанияның экологиялық саясатына, оның міндеттері мен мақсаттарына сәйкес келуін қамтамасыз ету үшін қалдықтарды басқару бағдарламасының талаптарына сай болуын қамтамасыз ету;

- қалдықтармен жұмыс істеу саласында персоналды оқыту жүйесін ұйымдастыру.

Нағыз қалдықтарды басқару бағдарламасы иерархия принципіне (Экологиялық кодекстің 335-бабының 3-тармағы) сәйкес әзірленген, оған сәйкес қалдықтарды қалыптастырушылар мен иелері қалдықтардың пайда болуын болдырмау және пайда болған қалдықтарды басқару бойынша келесі шараларды қолданады:

1. қалдықтардың пайда болуын алдын алу;
2. қалдықтарды қайта пайдалануға дайындау;
3. қалдықтарды қайта өндеу;
4. қалдықтарды жою;

- 5. қалдықтарды шығару.

3. АЙМАҚТАҒЫ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ, ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ ТҮЗІЛУ КӨЛЕМІН ЕСЕПТЕУ ЖӘНЕ НЕГІЗДЕУ

Казталовка — Батыс Қазақстан облысы Казталов ауданындағы әкімшілік орталық, Орал қаласынан 330 км оңтүстік-батыста орналасқан. Казталов қой шаруашылығының орталығы. Ауыл Сарыөзен өзенінің сол жағалауында орналасқан. Ауыл арқылы республикалық маңызы бар Орал — Казталовка — Жәнібек автомобиль жолы өтеді.

01.01.2025 жылға арналған статистика деректеріне сәйкес Казталов ауданының аумағында 27 972 адам тұрады, халық негізгі жеке секторда тұрады.

Жыл сайын Казталов ауданында тұрғындардан 18,6 мың текше метр және заңды тұлғалардан астам тұтыну және өндіріс қалдықтары түзіледі.

№	Ауылдық округ атауы	Тұрғындар саны	Тұрғындардың ҚТҚ норма бойынша көлемі текше,м. (12 айда)
1	Казталов ауылдық округі	5 017,6	6 021,1
2	Акпатер ауылдық округі	1 069,3	1 283,2
3	Қайыңды ауылдық округі	952,0	1 142,4
4	Болашақ ауылдық округі	1 588,7	1 906,4
5	Бостандық ауылдық округі	1 732,3	2 078,8
6	Бірік ауылдық округі	1 162,8	1 395,4
7	Жалпақтал ауылдық округі	4 190,5	5 028,6
8	Жаңажол ауылдық округі	1 538,5	1 846,2
9	Көктерек ауылдық округі	1 627,8	1 953,3
10	Қараоба ауылдық округі	1 295,4	1 554,5
11	Қараөзен ауылдық округі	1 377,9	1 653,4
12	Қарасу ауылдық округі	1 710,2	2 052,2
13	Қошанкөл ауылдық округі	1 465,4	1 758,5
14	Талдыапан ауылдық округі	1 459,5	1 751,3
15	Талдықұдық ауылдық округі	825,4	990,4
16	Тереңкөл ауылдық округі	958,8	1 150,6
	Барлығы	27 972	33 566

Казталов ауданында жыл сайын халықтан 35 мың м³-ден астам өндіріс және тұтыну қалдықтары түзіледі.

Аудандағы негізгі өндіріс бағыты әрқашан да ауыл шаруашылығы болып келген және солай болып қала береді.

Қазіргі уақытта Қазталов ауданында қалдықтардың "түзілген жерінде" бөлек жиналу жүйесі жолға қойылмаған, сондықтан бүкіл өңір бойынша қалдықтарды көзінде бөлу, оларды бөлек шығару, қайта өңдеу және қалпына келтірілген материалдарды сату жүйелеріне кешенді экономикалық баға беру қиын.

2023 жылдың қазанына жағдай бойынша Қазталов ауданында коммуналдық қалдықтарды орналастырудың 1 объектісі жұмыс істейді.

Қатты тұрмыстық қалдықтарды көмуге арналған полигон Қазталов ауылында орналасқан.

Полигон маңында қорықтар, сәулет ескерткіштері, санитарлық-профилактикалық мекемелер, демалыс аймақтары, жер үсті және жер асты су алу орындары, ауыл шаруашылық алқаптары және өзге де табиғатты қорғау нысандары жоқ. ТБО полигоны қатты тұрмыстық қалдықтар мен күл-қожды қабылдауға және көмуге арналған.

Қазталов ауданы аумағында барлық дерлік қалдықтар көму үшін қоқыс төгінділеріне шығарылады, сонымен қатар бүгінгі таңда Қазталов ауылындағы жұмыс істеп тұрған полигоннан басқа бірде-бір ТБО полигоны санитарлық нормалар мен экологиялық стандарттардың талаптарына сай келмейді.

Полигон маңында қорықтар, сәулет ескерткіштері, санитарлық-профилактикалық мекемелер, демалыс аймақтары, су алу орындары, ауыл шаруашылық жерлері және басқа да қорғалатын нысандар жоқ. ТБО полигоны қатты тұрмыстық қалдықтар мен күл-қожды қабылдап, көмуге арналған.

Қазталов ауданы аумағында барлық дерлік қалдықтар қоқыс төгінділеріне көму үшін шығарылады.

Ауылдардағы полигондардың көпшілігі өз қызмет ету мерзімін толықтай өтеген, оларды рекультивациялау, санитарлық газды жинау (экономикалық негізделген жағдайда), сондай-ақ жаңа өңірлік инженерлік полигондар салу қажет. Ауданда қалдықтарды терең сұрыптауға, қайталама материалдық ресурстарды алуға және биологиялық ыдырайтын фракцияларды "жасыл" энергия мен компост өндіру мақсатында өңдеуге мүмкіндік беретін қоқыс қабылдау (сұрыптау) станциялары жұмыс істемейді. Сондай-ақ, ТБО түзілу көздерінде қалдықтарды бөлек жинау және (немесе) сұрыптау жүйесі іс жүзінде дамымаған.

Ауылдық аудандардағы қалдықтардың морфологиялық құрамы облыстың басқа аудандарындағы қалдықтардан ерекшеленбейді (күл жоқ). Құрамында негізінен органикалық қалдықтар басым, ал пластмасса, қаптама материалдары, қағаз және картон үлесі аз. Ауылдық жерлерде органикалық қалдықтар әдетте полигонға немесе қоқыс төгіндісіне жеткізілмейтіні атап өту керек. Органикалық қалдықтардың едәуір бөлігі малға жем ретінде пайдаланылады немесе тұрмыстық жағдайда компостталады. Сонымен қатар, ағаш және басқа да материалдар жылыту мақсатында жағылуы мүмкін. Бұл екі әрекет те түзіліп жатқан қалдықтардың құрамына және көлеміне әсер етеді.

4. АУДАНДА ҚАЛДЫҚТАРДЫ КӘДЕГЕ ЖАРАТУДЫ БАСҚАРУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР ЖӘНЕ ҚТҚ МОРФОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫ

Полигонын маңында қорықтар, архитектура ескерткіштері, санитарлық-профилактикалық мекемелер, демалыс аймақтары, жер үсті және жер асты суларының суқабылдағыштары, ауыл шаруашылығы алқаптары және басқа да табиғатты қорғау нысандары болмауы тиіс.

ТҚҚ полигоны қатты тұрмыстық қалдықтар мен күл-қожды қабылдау және көму үшін арналған.

Полигон – қатты тұрмыстық қалдықтарды оқшаулау мен залалсыздандыруға арналған арнайы құрылыс. Қалдықтарды орналастыру және жұмыстарды жүргізу қоршаған ортаны санитарлық тұрғыдан қорғауды және халықтың эпидемиологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді. Полигонда ТҚҚ-ның тығыздалу, минералдану, газ бөліну динамикасын ескере отырып, олардың статикалық орнықтылығы қамтамасыз етіледі.

Тығыздалған күйдегі қалдықтарды үйіп сақтау биіктігі – 10 м (2 м жер үстінде және 8 м жер астында). Полигон орналасқан учаскеде жер асты сулары анықталмаған.

Полигондағы жұмыстарды ұйымдастыру технологиялық пайдалану сызбасымен реттеледі. Бұл сызба жыл мезгілдерін ескере отырып, жұмыстардың орындалу ретін, ТҚҚ үйілетін алаңдардың орналасуын және оқшаулаушы топырақты өндіру учаскелерін анықтайтын генпланды білдіреді.

Жұмыстарды жоспарлаудың негізгі құжаты – пайдалану кестесі, онда ай сайын қабылданатын қалдықтардың көлемі, олардың қай картаға төгілетіні және қалдықтарды оқшаулауға арналған топырақтың әзірленуі көрсетіледі.

Полигонның негізгі құрылысы – 8 м тереңдіктегі котлован болып табылатын және полигон аумағының 95%-ға дейінін алатын ТҚҚ үйінді учаскесі. Полигонның түбінде ластаушы заттардың жер асты суларына сіңуін болдырмайтын тығыз сазды қабат бар.

Тығыздалған жұқа қабаттың үстіне келесі қабат төселіп, жұмыс қабатының қалыңдығы 2 м-ге дейін жеткізіледі.

Тығыздалған қалдықтардың жұмыс қабаты кемінде 0,25 м биіктіктегі аралық оқшаулаушы қабатпен жабылады. Бұл қабат қалдықтардың жеңіл фракцияларының желмен таралуын, газдар мен иістердің шығуын болдырмауы тиіс. Аралық оқшаулау үшін күл-қож пайдаланылады.

Санитарлық талаптарды сақтау үшін ТҚҚ полигонға жеткізілгеннен кейін (жылы мезгілде) тәуліктен кешіктірмей оларды бөлінген алаңға төсеу, тығыздау және топырақ қабатымен оқшаулау қажет. Қыста оқшаулауды үш тәуліктен асырмай жүргізуге болады. Аралық оқшаулауға күл-қож пайдаланылады. Қорытынды оқшаулау нөсер суларына арналған арық қазу кезінде алынған топырақпен жүргізіледі.

2 метрлік ТҚҚ қабатының биіктігін бақылау үшін әр картада репер – өлшеу бағаны орнатылған. Бұл біркелкі шөгу мен қажетті тығыздық деңгейін қамтамасыз етеді.

Барлық жұмыстар – қалдықтарды үйіп сақтау, тығыздау, оқшаулау – механикаландырылған. Қалдықтар полигонға қоқыс тасушылармен жеткізіледі, ал үйінді мен оқшаулаушы материалдарды (күл-қож және топырақ) бульдозер қалыптастырады. ТҚҚ-ның бульдозердің шығарындыларынан тұтануын болдырмау үшін оның шығару құбырына ұшқын сөндіргіш орнатылған.

Бульдозер өрт сөндіргішпен жабдықталған. Полигонда қоқыс тасушының үздіксіз түсірілуі ұйымдастырылады.

Полигонға келген қоқыс тасушы жұмыс картасының жанында түсіріледі. ТҚҚ-ны полигон аумағына ретсіз төгуге жол берілмейді.

Полигон шығаберісінде дезинфекциялық ерітіндісі бар (лизол) ванна орнатылған, онда қоқыс тасушылардың доңғалақтары өңделеді. Алаң шекарасы бойынша нөсер және тасқын суларды бұруға арналған арық бар. Арықтан 2 метр қашықтықта полигон периметрі бойымен қоршау орнатылған.

Құрғақ, ыстық кезеңдерде ТҚҚ-ны арнайы ылғалдандыру қажет, бұл тығыздауды жақсартады және өрт қауіптілігін төмендетеді. Пожар қаупі жоғары кезеңдерде ылғалдандыру міндетті. Су шығыны – 1 м³ ТҚҚ-ға 10 л.

Бұл мақсатта жеткізілетін су пайдаланылады. Ол көлемі 2000 литр цистернада сақталады.

Құрылыс нормалары СН РК 1.04–15–2013 (Қатты тұрмыстық қалдықтар полигондары) бойынша

ТҚҚ қабылдау және рекультивация жоспары әзірленді.

1. Қабылдау.

Қалдықтар 0,5 м қабаттармен тығыздалады. Бұл жұмыс кемінде 14 тонна салмақтағы бульдозерлермен орындалады. Тығыздау бір жерде бульдозердің 2–4 рет өтуімен жасалады. 2 өтуде қалдықтардың тығыздығы 570–670 кг/м³ (коэфф. 0,67) жетеді. Орташа айлық қабылдау көлемі – 67 т. 3 м аралық қабатын қалыптастырғанда: $V * 0,67 = m$, толтыру мерзімі – 2,8 ай. 6 м қабат биіктігі бар картадағы жалпы жүктеме көлемі формула бойынша есептеледі: $S * h = V$ немесе $V * 0,67 = m$.

2. Рекультивация.

Өрттің алдын алу және ҚР Экологиялық кодексі 356-бап (4-тармақ) талаптарын сақтау үшін топырақпен қабаттап оқшаулау технологиясы қолданылады. Тығыздалған 2 м қалдық қабаты 0,3 м топырақпен оқшауланады. 54 416 м² учаскені 0,3 м биіктікте рекультивациялау үшін 16 324 м³ топырақ ($S * h = V$) немесе массаға айналдырғанда 24 487 т ($16\,324 * 1,5$) қажет. ТҚҚ жалпы биіктігі 6 м болғанда рекультивациялау 3 қабаттан тұрады.

ТҚҚ қабылдау тығыздалмаған күйде жүзеге асырылады.

Полигонда қалдықтары бар машиналарды өлшеуге арналған таразы бар. Қабылданған ТҚҚ көлемі "Қатты тұрмыстық қалдықтарды қабылдау журналына" тіркеледі.

Полигонға келіп түсетін қалдықтарға дозиметрлік бақылау жүргізіледі.

ТҚҚ жинау металл контейнерлерге жүзеге асырылады, кейін олар автокөлікпен полигонға жеткізіледі.

Шығару – жинақталуына қарай ТҚҚ шығару қызметін көрсететін ұйыммен жүзеге асырылады.

Ауданда әр ауылдық округте орналасқан қалдықтар полигондары бар.

Алайда аудан аумағында коммуналдық қалдықтарды өңдеу объектілері жоқ, сондықтан қалдықтарды өңдеу мүмкіндігі болмай отыр.

Осыған байланысты қалдықтармен жұмыс істеудің мемлекеттік саясатындағы мақсаттарға жету үшін бастапқы шикізат пен материалдарды барынша пайдалану, қалдықтардың түзілуін азайту, қауіптілік класын төмендету, қайта өңдеу, кәдеге жарату және зиянсыздандыруды қамтамасыз ете отырып, қалдықтарды қауіпсіз көмуге мүмкіндік беретін жүйені қайта ұйымдастыру қажет.

Сарапшылар деректері бойынша ТҚҚ морфологиялық құрамы орташа есеппен келесідей:

- тағамдық қалдықтар – 24%;
- қағаз және картон – 16%;
- полимерлер – 17%;
- әйнек – 11%;
- қара металдар – 10%;
- түсті металдар – 1%;
- тоқыма – 3%;
- ағаш – 4%;
- қауіпті қалдықтар – 1%;
- сүйек, тері, резеңке – 2%;
- басқа қалдықтар – 10%;
- өзге – 9%.

Жаз және күз айларында халықтың рационында жеміс-көкөніс көлемі артады. Суық мезгілде пластик қалдықтарының азаюы – сусындардың пластик ыдыста аз тұтынылуымен түсіндіріледі. Сонымен қатар қағаз, шыны және металл үлесі де төмендейді.

Зерттеу нәтижелері бойынша негізгі үлес тағамдық қалдықтарға (34%) тиесілі. Сонымен қатар қағаз өнімдері (23%) және пластик қалдықтары (23%) да үлкен үлес алады. Қайта өңдеуге болатын қалдықтардың (пластик, әйнек, металл, қағаз) үлесі – 57%.

Қалдықтардың ішінде 1-қауіптілік сыныбына жататын батарейкалар бар – шамамен 1%. Бұдан бөлек, ТҚҚ ішінде А класты медициналық қалдықтар мен тұрмыстық техника қалдықтары кездеседі.

5. ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕГЕ ШОЛУ

Қазіргі уақытта қалдықтарды басқару – әлемдік қауымдастық үшін аса өзекті мәселелердің бірі, өйткені жыл сайын халық санының тұрақты өсімі қалдықтардың көлемінің артуына әкеледі.

Бүгінгі таңда қолданыстағы қалдықтарды басқару жүйелері қалдықтардың түзілуі мен көмілу көлемдерін барынша азайтуға, қайталама пайдалануды арттыруға және ең озық қолжетімді технологияларды қолдана отырып қайта өңдеуге бағытталған.

ЕО елдерінде қалдықтарды басқарудың бірыңғай жүйесін қалыптастыру және реттеуші құралдарды енгізу ХХ ғасырдың 70-жылдары басталды. 1975 жылы 15 шілдеде қалдықтар туралы алғашқы №75/442/ЕЭС Директивасы қабылданды, 1991 жылы оған өзгерістер енгізілді (91/156/ЕЭС Директивасы, 1991 ж. 18 наурыз). 2008 жылы құжат қайта қаралып, қазіргі қолданылатын "Қалдықтар туралы және кейбір Директиваларды алмастыру туралы" №2008/98/ЕС Директивасына айналды. Бұл ЕО елдерінде қалдықтармен жұмыс істеудің негізгі қағидаларын айқындайтын негізгі құжат. Оның басты мақсаты – қалдықтардың түзілуі мен көмілуін азайту және қалдықтарды барынша тиімді қайта өңдеу.

Жапония қалдықтарды басқару жүйесін шамамен 1970 жылдары жедел экономикалық даму мен индустрияландырудан кейін енгізе бастады. Ел аумағының шағын болуы себебінен қалдықтарды көмуге арналған полигондар саны мен сыйымдылығы шектеулі. Сондықтан Жапонияның қалдықтарды басқару жүйесі ең алдымен қалдықтардың түзілуі мен көмілуін барынша азайтуға бағытталған.

Казталов ауданы үшін қалдықтарды басқару саласында шетелдік тәжірибені қолдануда қалдықтарды жинауды және тасымалдауды жетілдіру, биоыдырайтын қалдықтарды (әсіресе азық-түлік қалдықтарын) жинау және кәдеге жарату, сондай-ақ сарқынды сулардың тұнба шөгінділерін қайта өңдеу маңызды бағыттар болып табылады.

Қалдықтарды жинау – қалдықтарды басқару жүйесінің бастапқы кезеңі. Жинау тиімділігі – жиналған қалдықтардың жалпы түзілу көлеміне қатынасымен бағаланады.

Әлемнің әртүрлі елдерінде қалдықтарды жинаудың бірнеше жүйесі қолданылады:

- "Үйден үйге" – тасымалдаушы компания әр үйден қалдықты жеке жинайды; тарифтері жоғары.

- "Жалпы контейнер алаңдары" – контейнерлер арнайы орындарға қойылады, тұрғындар қалдықты осы алаңдарға әкеліп тастайды.

- "Жол жиегінен жинау" – тұрғындар белгіленген күндерге сәйкес қалдықты үйінің алдына шығарып қояды.

- "Өздігінен әкелу" – қалдықтар арнайы қабылдау пункттеріне өз күштерімен жеткізіледі.

- "Шарт бойынша әкету" – тұрғындар тікелей тасымалдаушы компаниямен келісімшарт жасайды.

Қалдықтарды жинау әдісін жергілікті атқарушы органдар айқындайды. Әлемде аралас және раздельный (бөлек) жинау жүйелері қолданылады.

Көбінесе жеке жиналатын қалдық түрлері:

- қағаз және картон;
- пластик (оның ішінде ПЭТ);
- шыны;
- металл;
- тағамдық және органикалық қалдықтар;
- қаптама қалдықтары.

Мысалы, Германияда төрт түрлі түсті контейнер жүйесі қолданылады:

жасыл – органикалық қалдықтар;

көк – қағаз;

сары – қаптама;

қара – жалпы қалдықтар.

Жапонияда тағамдық қалдықтар мен түрлі қаптама материалдары бөлек жиналады. Венада (Австрия) қағаз, шыны, металл, пластик, тағамдық және жасыл (бау-бақша) қалдықтары бөлек жиналады.

Бөлек жинаудың артықшылықтары:

- қайталама шикізат ретінде пайдалану мүмкіндігі;
- жоғары сапалы сұрыпталған материалдар;
- қайта өңдеу өнімдерінің кең ассортиментін өндіруге жағдай жасайды.

Кемшіліктері:

- әр қалдық түріне арналған контейнерлер мен арнайы техника шығындары;
- қосымша инфрақұрылым қажеттілігі;
- тасымалдау шығындарының артуы;
- тұрғындардың жеткіліксіз білімділігі себепті сұрыптау сапасының төмендеуі;
- бақылау және мониторинг шығындары;
- пәтерлердегі орын тапшылығы.

ЕО қалдықтарды басқару Директивасы (75/442/ЕЕС) бойынша бөлек жинау тек техникалық, экологиялық және экономикалық жағынан негізделген жағдайда енгізіледі.

Қалдықтарды шығару жиілігі климаттық жағдайларға, халықтың мәдени ерекшеліктеріне және қалдықтардың жиналу жылдамдығына байланысты белгіленеді. Мысалы, Шанхайда халық тығыздығы өте жоғары болғандықтан қалдықтар тәулігіне үш рет шығарылады.

ТҚҚ жинау – ірі габаритті, құрылыс, медициналық, электрондық, ртутьқұрамды қалдықтардан бөлек жүргізіледі.

Әлем елдерінде қалдықтарды тасымалдау тәсілдері – маршрутты жоспарлау, техника түрлері, процесті реттеу және тасымалдаушы тараптар бойынша әртүрлі.

Отын үнемдеу және шығарындыларды төмендету үшін маршруттарды онтайландыру маңызды рөл атқарады. Қалдықтарды шығару нүктесі мен өңдеу/көмілетін пункт арасы неғұрлым алыс болса, шығын соғұрлым жоғары болады.

Сонымен қатар, тасымалдаудың тиімділігіне дұрыс тандалған техника түрі ықпал етеді. Қазіргі аудандарда қалдықтар пресстеу және ұсату құрылғылары бар жүк машиналарымен тасымалданады. Кейбір елді мекендерде тар көшелер мен өткелдер үшін шағын көліктер немесе арбалар қолданылады.

Сұрыпталған қалдықтарды тасымалдауға арналған екі негізгі транспорт түрі:

- бос контейнерді толы контейнерге ауыстыратын машина;
- әр түрлі қалдыққа арналған жеке бөлімдері бар машина.

Мысалы, Германияның Мангейм қаласында қалдықтар контейнерлерде жиналып, Карлсруэ терминалы арқылы жеткізіледі. Контейнерлер кранмен жүк көлігіне тиеліп, ары қарай қоқыс бункеріне жеткізіледі, содан кейін теміржолмен Карлсруэге қайта оралады.

Қалдықтарды шығару саласында GPS және RFID жүйелерін енгізу кең таралған. GPS жүргізушілердің қозғалысын бақылауға, заңсыз төгуді болдырмауға және шығындарды азайтуға мүмкіндік береді. Батыс Австралияда GPS сұйық қалдықтарды тасымалдауда жылына 800 000 доллар үнемдеуге көмектеседі. AberdeenGroup деректері бойынша GPS енгізу жанармай шығынын 13,2%-ға, артық жұмыс уақытын 13,4%-ға қысқартады.

Қалдықтарды тасымалдау қауіпсіздігі талаптарына сәйкес көлік құралдары:

- ағып кетуден қорғалған;
- иістерді таратпайтын;
- жәндіктердің енуінен қорғалған болуы тиіс.

Көптеген дамыған елдерде қалдықтарды жеке компаниялар шығарады, бұл тарифтердің төмендеуіне және қызмет сапасының артуына әкеледі.

Термиялық өңдеу технологияларынан бөлек, биоыдырайтын қалдықтарды – тағамдық, жасыл қалдықтарды, сарқынды сулар тұнбасын өңдеуге арналған биологиялық әдістер кеңінен қолданылады. Бағдарлама аясында екі әдіс қарастырылды : компосттау және анаэробты ашыту. Бұл технологиялар көбіне тағамдық және жасыл қалдықтарды бөлек жинаумен бірге қолданылады.

Компосттау

Компосттау – бұл микроорганизмдер көмегімен қалдықтардың оттегінің қатысуында жартылай биологиялық ыдырау процесі (аэробтық өңдеу әдісі).

Компосттау процесі ұзақ уақытты қажет етеді — 4–6 апта. Процесс нәтижесінде алынған компост ауыр металдар мен басқа да қосылыстардың құрамына қойылатын сапа талаптарына сәйкес келген жағдайда тыңайтқыш ретінде пайдаланылуы мүмкін. Компосттың сапасы мен бағасы тікелей бастапқы шикізаттың сапасына байланысты. ТҚҚ компосттауға жататын болғанымен, ең жоғары сапалы компост сұрыпталған органикалық қалдықтарды компосттау нәтижесінде алынады.

Еуропалық Одақ елдері, әсіресе Германия, Нидерланд және Австрия, органикалық қалдықтарды бөлек жинау және оларды арнайы зауыттарда өңдеу технологияларын қолдануда бай тәжірибеге ие. ЕО елдерінде түзілетін органикалық қалдықтардың шамамен 15%-ы бөлек жиналып, биологиялық әдістермен қайта өңделеді. Германия, Нидерланд және Австрияның үлесіне барлық бөлек жиналған органикалық қалдықтардың 77%-ы тиесілі.

Тұрақты компосттау процесін қамтамасыз ету үшін жылы температураны ұстап тұру және қосымша аэрация қажет, бұл белгілі бір электр энергиясы шығындарын талап етеді. Технология өте қарапайым және күрделі емес капиталдық және операциялық шығындармен ерекшеленеді. Компосттау үшін әдетте үсті пленка немесе брезентпен жабылған ашық үйінділер немесе ауа берілетін реакторлар қолданылады.

Төмен температура жағдайында, мысалы, қыс мезгілінде органикалық заттардың биологиялық ыдырауы баяулайды немесе мүлде тоқтайды. Осыған байланысты Астана қаласының климаттық жағдайында ТҚҚ-ны компосттау технологиясын қолдану тиімсіз болып табылады.

Анаэробты ашыту

Анаэробты ашыту – оттегінің қатысуынсыз жүзеге асатын биологиялық ашыту процесі. Процесс жабық биореакторларда өтеді және компосттаумен салыстырғанда анағұрлым күрделі. Бұл технологияның капиталдық және операциялық шығындары жоғары, дегенмен анаэробты ашыту аэрация үшін қосымша электр энергиясын қажет етпейді.

Анаэробты ашыту нәтижесінде биогаз түзіледі; оны пайдалану арқылы орта есеппен 3–5,5 МВт электр энергиясын өндіруге болады. Биогаз табиғи газдың немесе көлікке арналған биожанармайдың баламасы ретінде де қолданылуы мүмкін. Технологияның қуаттылығы – жылына 20–240 000 тонна қалдық, процесс ұзақтығы орта есеппен 20–30 күн.

Процесті тұрақты әрі тиімді басқару айтарлықтай күрделі, сондай-ақ бұл әдіс анаэробты ашыту реакторларына жоғары капиталдық салымдарды талап етеді.

Қалдықтарды жинау

Шетелдік тәжірибе қалдықтарды жинауды ұйымдастырудың көптеген тәсілдерінің бар екенін көрсетеді. Қалдықтарды жинауға әртүрлі материалдардан жасалған контейнерлер (металл, пластик) және түрлі көлемдер қолданылады — бұл қалдық түрі мен жинау әдісіне байланысты анықталады.

- Пластик контейнерлер жеңіл, бір адам қызмет көрсете алады, бірақ тозуға және отқа төзімділігі төмен.

- Металл контейнерлер ауыр, жүктеу/түсіру үшін екі адам қажет, коррозияға бейім, бірақ тозуға төзімділігі жоғары.

ЕО елдерінің көпшілігінде қағаз, пластик, шыны, тағамдық қалдықтар сияқты фракцияларды бөлек жинау кең таралған. Алайда соңғы жылдары жеке тұлғалар үшін бөлек жинаудан бас тарту үрдісі байқалады. Бұған заманауи технологиялардың (сұрыптау және өңдеу) аралас қалдықтарды тиімді өңдеуге мүмкіндік беруі себеп.

Қауіпті қалдықтар міндетті түрде бөлек жиналады – арнайы контейнерлерде немесе қабылдау пункттерінде.

Тасымалдау

Әлемдік тәжірибеде қалдықтарды тасымалдауға қалдық жинау контейнерлерінің көлемі мен түріне, сондай-ақ жинау жүйесіне (аралас немесе бөлек) байланысты әртүрлі типтегі мусоровоздар қолданылады.

Көптеген елдер GPS-трекерлері бар мусоровоздарды пайдаланады, ал маршруттарды жоспарлау және автопаркты оңтайландыру үшін компьютерлік модельдеу кең таралған.

Сұрыптау

Қазіргі уақытта қол еңбегін механикаландырылған автоматтандырылған сұрыптау жүйелері алмастырып келеді; бұл тәсіл утильді фракциялардың ең үлкен көлемін бөліп алуға мүмкіндік береді.

Утиль фракциялар көбіне жоғары қосылған құны бар өнімдер өндірісіне жіберіледі немесе жақын нарықтарға өткізіледі.

RDF (Refuse Derived Fuel) – қалдықтардан алынатын отын – кеңінен өндіріледі және цемент өндірісі сияқты тораптарда отын ретінде қолданылады.

Қайта өңдеу

Әлемде қалдықтарды термиялық өңдеу технологиялары да, биологиялық өңдеу әдістері де кең таралған. Әдісті таңдау қалдықтардың түрі, құрамы және көлеміне байланысты.

ТҚҚ-ның термиялық өңдеу технологиялары даму үстінде, сондай-ақ инсинерациядан (жағу) газификация және пиролиз технологияларына көшу үрдісі байқалады.

Термиялық өңдеу технологиялары қымбат болып саналады және мұндай жобалардың өтелім мерзімі ұзақ.

6. БАҒДАРЛАМАНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІНЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ, ТИІСТІ ШАРАЛАР

Бағдарламаның мақсаты өндіріс және тұтыну қалдықтарымен қоршаған ортаның ластануын азайтуды қамтамасыз ететін қалдықтармен, оның ішінде коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеудің тиімді өңірлік жүйесін құру; қалдықтардың пайда болуының алдын алу және қысқарту, оларды қайта шаруашылық айналымға тарту болып табылады.

Аталған мақсаттарға қол жеткізу осы бағдарламамен бекітілген Казталов ауданының аумағында қалдықтармен, оның ішінде коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеудің аумақтық схемасында көзделген іс - шараларды іске асыру жолымен қамтамасыз етіледі.

Қойылған мақсатқа қол жеткізу мынадай міндеттерді шешу есебінен жоспарланады:

1 - міндет. Қалдықтармен, оның ішінде коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласында тиімді басқару тетіктерін құру.

1 - міндеттің шешімі Казталов ауданының аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарының айналымына байланысты проблемаларды шешу үшін қажетті нормативтік-құқықтық және ақпараттық-техникалық базаны қалыптастыруға бағытталған.

2 - міндет. Қалдықтарды экологиялық қауіпсіз өңдеу, кәдеге жарату және орналастыру инфрақұрылымын құру және дамыту.

2 - міндеттің шешімі "халықты тұрақты тазарту жүйесімен қамту пайызы" бағдарламасының нысаналы көрсеткішіне қол жеткізуге ықпал етеді.

3 - міндет. Қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату көлемін ұлғайту.

3 - міндеттің шешімі бағдарламаның нысаналы көрсеткіштеріне қол жеткізуге ықпал етеді:

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі өңделген коммуналдық қалдықтардың үлесі";

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі кәдеге жаратылған коммуналдық қалдықтардың үлесі";

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлемінде орналастыруға (көмуге) жіберілетін коммуналдық қалдықтардың үлесі".

4. - міндет. Қалдықтарды сақтау және көму кезінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және оларды пайдалану аяқталғаннан кейін немесе табиғат қорғау және

санитариялық - эпидемиологиялық заңнаманың талаптарына сәйкес келмейтін қалдықтарды орналастыру объектілері орналасқан аумақтарды экологиялық қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды жүргізу.

4 - міндеттің шешімі "қалдықтарды рұқсатсыз орналастырудың анықталған орындарының жалпы санындағы қалдықтарды рұқсатсыз орналастырудың жойылған орындарының үлесі" бағдарламасының нысаналы көрсеткішіне қол жеткізуге ықпал етеді.

5 - міндет. Қалдықтарды өңдеу, кәдеге жарату, залалсыздандыру бойынша өнеркәсіп саласына инвесторларды тарту үшін жағдайлар жасау.

5 - міндеттің шешімі қалдықтармен жұмыс істеудің жаңа объектілерін салуға және пайдалануға беруге ықпал етеді, соның есебінен бағдарламаның мынадай нысаналы көрсеткіштеріне қол жеткізіледі:

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі өңделген коммуналдық қалдықтардың үлесі";

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлеміндегі кәдеге жаратылған коммуналдық қалдықтардың үлесі";

"коммуналдық қалдықтардың жалпы көлемінде орналастыруға (көмуге) жіберілетін коммуналдық қалдықтардың үлесі".

6 - міндет. Қалдықтармен жұмыс істеу саласында халықтың экологиялық мәдениетін қалыптастыру.

6 - міндеттің шешімі "қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы ақпаратқа қол жеткізе алатын азаматтардың үлесін ұлғайту" бағдарламасының нысаналы көрсеткішіне қол жеткізуге ықпал етеді.

Қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттары :

- адам денсаулығын сақтау, қоршаған ортаның қолайлы жағдайын сақтау немесе қалпына келтіру және биологиялық әртүрлілікті сақтау;

- қоғамның тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында Қоғамның экологиялық және экономикалық мүдделерінің ғылыми негізделген үйлесімі;

- қалдықтарды өңдеу кезінде қол жетімді ең жақсы технологияларды пайдалану;

- қалдықтар санын азайту мақсатында материалдық-шикізат ресурстарын кешенді қайта өңдеу;

- қалдықтардың санын азайту және оларды шаруашылық айналымға тарту мақсатында қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы қызметті экономикалық реттеу әдістерін пайдалану;

- заңнамаға сәйкес қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы ақпаратқа қол жеткізу;

- қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы халықаралық ынтымақтастыққа қатысу.

Қалдықтарды түзушілер мен иеленушілер қалдықтардың пайда болуын болдырмау және пайда болған қалдықтарды басқару жөніндегі шаралардың мынадай иерархиясын

қоршаған ортаны қорғау және Қазақстан Республикасының орнықты дамуын қамтамасыз ету мүддесінде олардың артықшылығының кему тәртібімен қолдануға тиіс:

- қалдықтардың пайда болуын болдырмау;
- қалдықтарды қайта пайдалануға дайындау;
- қалдықтарды қайта өңдеу;
- қалдықтарды кәдеге жарату;
- қалдықтарды жою.

Қалдықтарды қайта пайдалану, қайта өңдеу, кәдеге жарату және жою жөніндегі операцияларды жүзеге асыру кезінде қалдықтардың иелері қажет болған жағдайда сұрыптау, өңдеу және жинақтау жөніндегі қосалқы операцияларды орындауға құқылы.

Қалдықтардың пайда болуын болдырмау деп зат, материал немесе өнім қалдыққа айналғанға дейін қабылданған және мыналарға бағытталған шаралар түсініледі:

- түзілетін қалдықтардың санын азайту (оның ішінде өнімді қайта пайдалану немесе оның қызмет ету мерзімін ұзарту арқылы);
- пайда болған қалдықтардың қоршаған ортаға және адамдардың денсаулығына теріс әсер ету деңгейін төмендету;
- материалдардағы немесе өнімдердегі зиянды заттардың мөлшерін азайту.

Қайта пайдалану деп қалдыққа айналмаған өнім немесе оның компоненттері осындай өнім немесе оның компоненттері жасалған мақсатқа сәйкес қайта пайдаланылатын кез келген операция түсініледі. Теріс әсерді азайту мүмкін болмаған жағдайда қалдықтар қалпына келтірілуі тиіс. Қалпына келтіруге болмайтын қалдықтар ҚР ЭК 327 - бабының талаптарына сәйкес келуі тиіс қауіпсіз әдістермен жойылуға жатады. Иерархия принципін қолдану кезінде сақтық принципі мен тұрақты даму принципі, техникалық мүмкіндіктер мен экономикалық орындылық, сондай-ақ қоршаған ортаға, адамдардың денсаулығына және елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер етудің жалпы деңгейі. ҚР ЭК 330 - бабына сәйкес пайда болған қалдықтар, егер бұл техникалық, экономикалық және экологиялық тұрғыдан негізделген болса, олардың пайда болу көзіне мүмкіндігінше жақын қалпына келтірілуі немесе жойылуы тиіс. Ст негізінде. 331 ҚР ЭК қалдықтарды түзуші болып табылатын кәсіпкерлік субъектілері мұндай қалдықтарды олар пайда болған сәттен бастап ҚР ЭК 339 - бабының 3 - тармағына сәйкес лицензия негізінде қалдықтарды қалпына келтіру немесе жою жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын тұлғаның иелігіне берілген сәтке дейін тиісті басқаруды қамтамасыз етуге жауапты болады. Қалдықтарды жинақтау лимиттері мен көму лимиттері қоршаған ортаны қорғауды және адамның өмірі мен (немесе) денсаулығы үшін қолайлы жағдайларды қамтамасыз ету, көмуге жататын қалдықтардың санын азайту және оларды қайта пайдалануға, қайта өңдеуге және кәдеге жаратуға даярлауды ынталандыру мақсатында белгіленеді.

Қалдықтарды жинақтау және орналастыру лимиттерінің негіздемесі

Экологиялық кодекстің 41 - бабына сәйкес "қалдықтарды жинақтау және көму лимиттерін қалдықтарды басқару бағдарламасында I және II санаттағы объектілердің операторлары экологиялық рұқсат алған кезде негіздейді. Қалдықтарды жинақтау және көму лимиттері I және II санаттағы объектілердің құрамына кіретін қалдықтардың жинақталуының әрбір нақты орны үшін тиісті жинақтау орнында қоймаға қоюға рұқсат етілген олардың түрлері бойынша қалдықтардың шекті саны (массасы) түрінде осы Кодекске сәйкес белгіленген мерзім шегінде белгіленеді"

Қалдықтарды жинақтау деп кодекспен және санитарлық талаптармен бекітілген мерзімдер ішінде арнайы белгіленген орындарда қалдықтарды уақытша жинау түсініледі.

Қалдықтарды жинақтау орындары: Қалдықтарды жинау (Мамандандырылған ұйымдарға беру) күніне дейін алты айдан аспайтын мерзімге түзілу орнында уақытша жинауға немесе осы қалдықтар қалпына келтіру немесе жою жөніндегі операцияларға ұшырайтын объектіге дербес әкетуге арналған.

Қалдықтарды полигондарда орналастыру жоспарлануда. ҚР ЭК сәйкес барлық қалдықтар мүмкіндігінше қалдықтарды азайту, қауіпті қасиеттерін төмендету үшін сұрыптаудан, өңдеуден өтуі тиіс.

Полигонға қабылдайтын барлық қалдықтар қажеттілігіне және мүмкіндігіне қарай өңделеді.

Бағдарламаның тиісті шаралар және негізгі бағыттары:

- Сапалық көрсеткіштер (экологиялық қауіпсіздік);
- Өндірістік процестерді, оның ішінде енгізу есебінен жетілдіру қалдықтары аз технологиялар;
- Технологиялық циклдің барлық кезеңдерінде есепке алу және бақылау жүйесін оңтайландыру қалдықтармен жұмыс;
- Қалдықтардың пайда болуын азайту (түзілудің алдын алу, азайту саны, уыттылығын төмендету, қайта өңдеу) қолданыстағы және жаңа қайта өңдеу қуаттарын құрудың тиісті жай-күйі және өндіріс қалдықтарын кәдеге жарату үшін қажетті техникалық және экономикалық мүмкіндіктері;
- Қоршаған ортаның қалдықтармен ластануын және материалдық шығындарды азайту және оның салдарын жою;
- Мердігерлік ұйымдармен шарттарды іздеу және жасасу
өндіріс және тұтыну қалдықтарын пайдалану саласындағы қызмет ең үздік технологияларды қолдана отырып, қайталама шикізат пен қалдықтарды кәдеге жарату;
- Қалдықтарды экологиялық қауіпсіз жою;
- Даярлаудың, қайта даярлаудың, арттырудың тиімді жүйесін ұйымдастыру қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы персоналдың біліктілігі;

- Персоналдың нормативтік актілер мен ережелерді қатаң сақтауы экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ететін қалдықтармен жұмыс істеу тәртібі және кәсіпорынның орналасқан жері.

Сандық көрсеткіштер (ресурс үнемдеу):

- Залалсыздандырылған қалдықтарды барынша пайдалану

екінші материалдық ресурстар;

- Полигондарда өндіріс және тұтыну қалдықтарын орналастыру көлемін азайту.

Кейбір сапалық көрсеткіштер төменде толығырақ сипатталған.

Айналыстың технологиялық циклінің барлық кезеңдерінде есепке алуды және бақылауды қамтамасыз ету экологиялық, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес қалдықтармен, объектінің ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес. Толыққанды есепке алу және бақылау жүргізу үшін қажет:

- ҚР қолданыстағы заңнамасында белгіленген талаптарды сақтау, қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы ішкі құжаттармен қауіпсіздік бойынша қажетті ұйымдастыру техникалық және технологиялық шаралар жинау, уақытша сақтау, қайта пайдалану және беру пайда болған қалдықтарды қайта өңдеу, кәдеге жарату немесе көму;

- белгіленген мерзімде қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсат алуға;

- уәкілетті орган тіркеген қауіпті қалдықтардың паспорттары болуы тиіс қоршаған ортаны қорғау салалары белгіленген мерзімде қалдықтарды түгендеуді жүргізу (түзілу көлемі, қайта пайдалану және бөгде ұйымдарға беру, сапалы құрам, орындар сақтау, орналастыру);

- қалдықтардың барлық түрлерін жоспарлауды, пайда болған қалдықтардың тұрақты есебін және өткізілетін қалдықтар;

- экологиялық мониторинг жоспарларын жасау және оны белгіленген тәртіппен жүргізу, аумақта қалдықтармен жұмыс істеудің тиімділігін бағалау үшін өнеркәсіптік объектілерде және кәсіпорынның санитарлық - қорғау;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен ұсынылсын, облыстағы уәкілетті органға қалдықтардың айналысына байланысты ақпарат ҚОҚ, халықтың санитариялық - эпидемиологиялық саламаттылығы саласында;

- апаттардың алдын алу бойынша талаптарды сақтау кәсіпорын қалдықтарымен қоршаған ортаны ластау және шұғыл оларды жою жөніндегі шаралар;

- қалдықтармен жұмыс істеуге байланысты авария туындаған жағдайда дереу бұл туралы ҚОҚ саласындағы уәкілетті органдарға хабарлау, санитарлық - эпидемиологиялық қадағалау;

- қалдықтарды уақытша орналастыру орындарында оларды көзбен шолып тексеруді жүргізу;

- қайта пайдалануға, кәдеге жаратуға жататын қалдықтардың есебін жүргізу;

- қалдықтарды және олар үшін ыдыстарды уақытша сақтау орындарына тұрақты тексеру жүргізу, герметикалыққа және экологиялық талаптарға сәйкестікке қоймалау;

- қалдықтарға қатысты жазбаша құжаттаманы Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің, сондай-ақ кәсіпорынның ішкі құжаттары мен технологиялық нұсқаулықтарының талаптарына сәйкес әзірлеу және сақтау.

- қалдықтардың пайда болуын минимумға жеткізу (қалдықтардың пайда болуын болдырмау, көлемін азайту, уыттылығын төмендету, қайта өңдеу).

Қалдықтардың пайда болған жерлерінде олардың көлемін мүмкіндігінше азайтуға, сондай-ақ ресурстық құндылығы бар қалдықтарды бөліп алуға бағытталған шаралар қоршаған ортаға әсерді едәуір төмендетеді, себебі бұл шараларда "алдын алу және қысқарту" қағидаты негізге алынады.

Қалдықтардың пайда болуын болдырмаудың бастапқы шараларына өндіріс және тұтыну процесінде пайда болған барлық заттардың қалдық болып есептелмеуі тиіс деген көзқарас жатады.

Бағдарламаны іске асырудың осы кезеңінде қалдықтардың пайда болуын азайтуға бағытталған іс-шаралар қалдықтармен жұмыс істеудің қолданыстағы тәжірибесіне сүйене отырып айқындалады.

ҚР СТ 3780 - 2022 талаптарына сәйкес ауданда контейнерлік алаңдарды жайластыру

7. 2028 ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС - ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Қабылданған мақсаттар мен қойылған міндеттерге сәйкес қалдықтарды басқару жүйесін одан әрі жетілдіру қажет.

Акимат алдында мемлекеттік орган ретінде келесі өзекті міндеттер тұр: контейнерлік алаңдарды (КА) салу және жаңғырту, контейнерлер паркын жаңарту, заманауи типтегі алаңдар желісін ұйымдастыру, құрылыс және ірі габаритті қалдықтарды жинау алаңдарын ұйымдастыру, екінші шикізатты қабылдау пункттерінің желісін дамытуда ШОБ-қа (шағын және орта бизнес) қолдау көрсету, "құрғақ" және "ылғалды" ТБО жинау жүйесін енгізу, халықты экологиялық ағартушылықтан өткізу.

Халық, қалдықты жинаумен айналысатын ШОБ ұйымдары және жеке әріптес мүдделерінің тепе-теңдігін сақтау үшін құқықтық мәселелерді реттеу қажет.

Қалдықтарды шығару бойынша МВО қызметтерінің төлемділігін қамтамасыз ету үшін қызмет алушыларға қатысты деректер базаларын біріктіру қажет.

Тұрғын үй қорының техникалық пайдаланылуының қолданыстағы Қағидаларында, сондай-ақ қаланы абаттандыру Қағидаларында көзделген қалдық шығаратын арнайы автокөлікке кіруді қамтамасыз ету нормаларын енгізу керек. Қойылған міндеттердің табысты іске асырылуында халықтың барлық топтарын қалдықтарды бөлек жинауға, экологиялық акцияларға қатысуға, экологиялық мәдениетті арттыруға кеңінен тарту маңызды рөл атқарады.

Бағдарлама іс-шаралары Бағдарлама міндеттері бойынша топтастырылған, мерзімдері мен жауапты орындаушылары бойынша үйлестірілген шаралар жүйесін білдіреді.

Бағдарламада қойылған міндеттерді шешу үшін бірінші кезектегі іс-шаралар айқындалған.

Казталов ауданы аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарымен байланысты мәселелерді шешуге қажетті нормативтік-құқықтық және ақпараттық-техникалық базаны қалыптастыруға бағытталған іс-шаралар кешенінің іске асырылуы жоспарланған:

- Казталов ауданы аумағында қалдықтармен жұмыс істеу жүйесін реттеуге бағытталған нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу және қабылдау.

- Коммуналдық қалдықтармен айналысатын өңірлік операторларды конкурстық іріктеу. Өңірлік операторларды конкурстық іріктеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес конкурстық негізде жүзеге асырылады.

- Коммуналдық қалдықтар саласындағы шекті тарифтерді бекіту.

Коммуналдық қалдықтар саласындағы шекті тарифтер Қазталов ауданы мәслихатымен тұрғындар үшін қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифті есептеу әдістемесіне сәйкес бекітіледі (ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 қыркүйектегі № 377 бұйрығы).

- Коммуналдық қалдықтармен айналысатын операторлардың инвестициялық бағдарламаларын бекіту.

– Коммуналдық қалдықтар саласында реттелетін қызмет түрлерін жүзеге асыратын операторлардың өндірістік бағдарламаларын бекіту.

Қалдықтармен айналысу саласында (тауарларды пайдалану қалдықтарын қоса алғанда) өндірістік қуаттарды құру:

- қалдықтарды өңдеу саласында;
- қалдықтарды кәдеге жарату саласында;
- қалдықтарды орналастыру саласында.

Коммуналдық қалдықтар объектілерін салу және (немесе) реконструкциялау. Бұл іс-шара коммуналдық қалдықтармен айналысатын операторлармен жүзеге асырылады.

Коммуналдық қалдықтар объектілерін салу және (немесе) реконструкциялау ауданды дамыту жоспарында көзделген тиісті өндірістік қуаттардың тапшылығы болған жағдайда жүзеге асырылады.

Салынуы жоспарланған қалдықтармен айналысу объектілерінің негізгі сипаттамалары Бағдарламаның 1-қосымшасында көрсетілген.

Реконструкциялауға жоспарланған объектілердің негізгі сипаттамалары 2-қосымшада көрсетілген.

Қалдықтарды кәдеге жарату мен көму көлемдерін қысқартуға бағытталған іс-шаралар кешені:

- Аудан аумағында коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау жүйесін құру.

Бөлек жинау коммуналдық қалдықтарды көму көлемін қысқартып, қайта өндіріске қайтарылатын пайдалы фракциялар көлемін арттыруға мүмкіндік береді.

– Ауданның елді мекендерінде халықтан екінші шикізатты қабылдау пункттерін құру.

– Сынапқұрамды қалдықтарды, сондай-ақ электр және электрондық жабдық қалдықтарын жинау жүйесін әзірлеу және енгізу.

Міндет 4 бойынша – рұқсат етілмеген қалдық орналастыру орындарын анықтау, иесіз қалдықтарды орналастыру кезінде қоршаған ортаға келтірілетін зиянның алдын алу, зиян фактілерін анықтау және салдарын жою, бұрынғы экологиялық залалды жою бойынша шаралар кешені көзделген:

- Рұқсат етілмеген қалдық орналастыру орындарын анықтау және жою.
- Қалдық орналастыру объектілерінің жай-күйін мониторингтеу, оның ішінде:

- * геометриялық параметрлерін;

- * жиналған қалдықтардың көлемін, көму алаңының көлемін;

- * объектілердің ішкі құрылымын және полигондардың жекелеген учаскелерінің жағдайын;

- * орналастыру, жобалау, пайдалану және рекультивациялау ережелеріне сәйкестігін ;

- * қалдықтар морфологиясын;

- * рекультивация тиімділігін;

* жағымсыз құбылыстардың даму болжамын (өздігінен жану, жану, шіру, шайындылар).

– Пайдалану мерзімі аяқталған немесе экологиялық және санитарлық заңнама талаптарына сай келмейтін коммуналдық қалдықтар объектілерін пайдаланудан шығару және рекультивациялау, оның ішінде:

* ТҚҚ орналастыру объектілерін рекультивациялауға арналған жобалық-сметалық құжаттаманы әзірлеу;

* ТҚҚ орналастыру объектілерін пайдалану аяқталғаннан кейін оларды рекультивациялау.

ҚР Экологиялық кодексінің 356-бабына сәйкес полигон жабылғаннан кейін (немесе оның бір бөлігі) оператор полигон аумағын рекультивациялап, 1-класс полигондары үшін 30 жыл, 2-класс үшін 20 жыл, 3-класс үшін 5 жыл бойы сүзінді мен газ шығарындыларына мониторинг жүргізеді. Рекультивацияға және кейінгі мониторингке арналған қаражат полигонның ликвидациялық қорынан бөлінеді.

Қоршаған орта және санитарлық талаптарға сай келмейтін коммуналдық қалдықтар орналастыру орындарын рекультивациялау.

ҚР Жер кодексінің 140-бабына сәйкес жер учаскесі иелері мен жер пайдаланушылар бұзылған жерлерді рекультивациялау, олардың құнарлылығын және пайдалы қасиеттерін қалпына келтіру, жерді уақытылы шаруашылық айналымына енгізу жөніндегі іс-шараларды жүргізуге міндетті.

Міндеттерді шешу үшін қалдықтармен айналысу саласындағы инвестициялық жобаларды мемлекеттік қолдау көзделеді:

– ҚР Салық кодексіне сәйкес инвесторларға салықтық жеңілдіктер беру;

– Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қалдықтармен айналысу объектілерін салу үшін инвесторларға жер учаскелерін жеңілдетілген тәртіппен жалға беру;

– қолданыстағы заңнама шеңберінде қаржылық қолдау шараларын ұсыну.

Бұл іс-шара аясында мемлекеттік-жеке меншік әріптестік туралы келісімдер, сондай-ақ объектілерді салу және (немесе) реконструкциялау мақсатында инвестициялық міндеттемелері бар жалдау шарттарын жасау көзделеді.

Міндет 6 бойынша қалдықтармен айналысу саласында ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз етуге бағытталған іс-шаралар көзделген:

– Казталов ауданы халқы арасында экологиялық акциялар мен іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.

– Қалдықтарды басқару жүйесін реформалау туралы халықты тұрақты ақпараттандыру.

– Республикалық және өңірлік бұқаралық ақпарат құралдарындағы материалдарды мониторингтеу және талдау. Бұл іс-шара қалдықтар саласындағы мемлекеттік саясатты

іске асыру кезінде туындайтын тәуекелдерді төмендету және қоғамдық пікірді зерделеу мақсатында жүргізіледі.

Бағдарламаның орындалу мерзімдері, жауапты орындаушылар және қаржыландыру көздері бар іс - шаралар жоспары:

№ т/б	Бағдарлама әрекеттерінің атауы	Іске асыру мерзімі	Қаржыландыру көзі	Жауапты орындаушы
1	2	3	4	5
Ітапсырма. Қалдықтарды, оның ішінде коммуналдық қалдықтарды басқару саласында тиімді басқару тетіктерін құру				
1.1	Қалдықтарды, соның ішінде коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы механизміне шолу	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
1.2	Қалдықтарды басқару саласын реттеуге бағытталған нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу және қабылдау	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
1.3	Коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша аймақтық операторды таңдау бойынша конкурстық іріктеу өткізу	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
1.4	Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы шекті тарифтерді бекіту	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
	Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы реттелетін қызметті			"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық

1.5	жүзеге асыратын коммуналдық қалдықтарды басқару операторларының инвестициялық бағдарламаларын бекіту	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
1.6	Тұрмыстық қатты қалдықтарды басқару саласындағы қызметтің реттелетін түрлерін жүзеге асыратын ҚТҚ басқару жөніндегі операторлардың өндірістік бағдарламаларын бекіту	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
2 тапсырма. Қалдықтарды экологиялық қауіпсіз өңдеу, қайта өңдеу және кәдеге жарату инфрақұрылымын құру және дамыту				
2.1	Өнеркәсіпте қалдықтарды, оның ішінде тауарларды пайдаланудан болған қалдықтарды қайта өңдеу, кәдеге жарату және кәдеге жарату бойынша өндіріс орындарын құру	2026 - 2030 жж.	Бюджеттен тыс көздер	Қалдықтарды басқару операторы
2.1.1	Қалдықтарды сұрыптау станциясының құрылысы	2028 ж.	Бюджеттен тыс көздер	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы
3 тапсырма. Қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату көлемін ұлғайту				
3.1	Ауданда қалдықтарды бөлек	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі"

	жинақтау жүйесін құру			мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы
3.2	Ауданда халықтан қайталама шикізатты қабылдау пункттерін құру	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы
3.3	Құрамында сынап бар қалдықтарды, электрондық және электр жабдықтарының қалдықтарын жинау және жинақтау жүйесін әзірлеу және енгізу	2026 - 2030 жж.	Бюджеттен тыс көздер	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы
4 тапсырма. Қалдықтарды сақтау және көму кезінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қалдықтарды орналастыру объектілері орналасқан аумақтарды пайдалану аяқталғаннан кейін немесе экологиялық және санитарлық - эпидемиологиялық заңнаманың талаптарына сәйкес келмейтін аумақтарды экологиялық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу				
4.1	Рұқсат етілмеген қалдықтарды орналастырудың жаңадан пайда болған орындарын анықтау және жою	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы, ЖАО
4.2	Қалдықтарды орналастыру орындарының жағдайын бақылау. Қалдықтарды кәдеге жарату объектілерінің ағымдағы жағдайы туралы сенімді	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі,

	ақпаратты жедел алу			қалдықтарды басқару операторы, ЖАО
4.3	Экологиялық және санитарлық - эпидемиологиялық заңнама талаптарына сәйкес келмейтін қатты тұрмыстық қалдықтарды орналастыру орындарын пайдаланудан шығару және рекультивациялау	2026 - 2030 жж.	Бюджеттен тыс көздер	Осы объектілер анықталған жер учаскелерінің меншік иелері
4.4	Тұрмыстық қатты қалдықтарды орналастыру орындарын пайдалану аяқталғаннан кейін қалпына келтіру	2026 - 2030 жж.	Бюджеттен тыс көздер	Қалдықтарды орналастыру объектілерінің иелері, сондай - ақ осы қалдықтарды орналастыру объектілерінің меншігінде немесе пайдаланатын тұлғалар
5 тапсырма. Өңдеу, қайта өңдеу және қалдықтарды кәдеге жарату үшін салаға инвесторларды тарту үшін жағдай жасау				
5.1	Жеңілдетілген тәртіппен жалға жер учаскесін алу құқығын беру мақсатында қалдықтарды басқару саласындағы инвестициялық жобаларды қарау	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
5.2	Б а с ы м инвестициялық жобаларды іске асыратын инвесторларға салықтық жеңілдіктер беру мақсатында қалдықтарды басқару саласындағы инвестициялық жобаларды қарау	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі

5.3	Қалдықтарды басқару жүйесі объектілерін салу және (немесе) реконструкциялау мақсатында инвестициялық міндеттемелер мен мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарттарын жасасу мүмкіндігін қарау	2026-2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	Казталов ауданының әкімдігі
6 тапсырма. Қалдықтарды басқару саласында халықтың экологиялық мәдениетін қалыптастыру				
6.1	Халықарасында экологиялық науқандар мен іс - шараларды ұйымдастыру және өткізу	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
6.2	Қалдықтарды басқару жүйесін реформалау туралы азаматтарды үнемі хабардар етуді ұйымдастыру (қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинауды енгізу және т. б.)	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	Казталов ауданының әкімдігі, "Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы
6.3	Республикалық және өңірлік БАҚ - т а ғ ы материалдардың (қалдықтарды басқару мәселелері бойынша мақалалар, ескертулер, жарияланымдар, бейнероликтер) мониторингі және талдауы	2026 - 2030 жж.	Ағымдағы қызметті қолдауға арналған қаражат шегінде	"Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі, қалдықтарды басқару операторы

8. ХАЛЫҚПЕН ӨЗАРА ІС - ҚИМЫЛ ЖӘНЕ КОММУНИКАЦИЯ ШАРАЛАРЫ

ҚТҚ - мен жұмыс істеу жүйесінің тұрақты жұмысы үшін халықтың төлем қабілеттілігіне және осы сектордың жеке инвесторлар үшін тартымдылығын қамтамасыз етуге бір мезгілде сәйкес келетін тариф белгілеу саясатын құру қажет.

ҚТҚ басқару саласында тұрақты қаржы жүйесін қалыптастыру жөніндегі жұмыс ҚТҚ жинау, әкету, сұрыптау, кәдеге жарату, қайта өңдеу және көму бойынша көрсетілетін қызметтерге арналған шығындардың толық өтелуін қамтамасыз етуге бағытталуы тиіс. Жүйенің жұмыс істеуі мыналардың есебінен жүзеге асырылатын болады:

1) Қалдықтарды жинау, қайта өңдеу және көму тарифтері. ТКШ бөлімі мен аудан мәслихаты қалдықтарды жинауға, қайта өңдеуге және көмуге жұмсалған шығындарды негізге ала отырып, бірақ халық үшін қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі қызметтердің қолжетімділік шегінен аспайтын тарифтерді белгілейтін болады. Қабылданған халықаралық практикаға сәйкес халық үшін қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі қызметтің қолжетімділік шегі орташа табыстың 1% - на тең. Тарифтер жыл сайын халық табысының өсуіне пропорционалды түрде көтерілетін болады. Заңды тұлғалар үшін тарифтер шығындарды толық өтеу және қосымша пайда алу ескеріле отырып айқындалатын болады;

2) өндірілетін өнімді (қайталама шикізат, электр энергиясы, биогаз, компост) сатудан түсетін кірістер;

3) тұтыну қасиеттері жоғалғаннан кейін қоршаған ортаға теріс әсер ететін ыдыстар мен тауарларды өндірушілер мен импорттаушылардың қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Халықтан тарифтерді жинау үшін біріктірілген есеп айырысу орталығын енгізу қажет.

ҚТҚ секторын экономикалық ынталандыру тетіктерін енгізу полигондардан қалдықтарды шығару, қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау/қайта өңдеу және кәдеге жарату буынын дамыту сияқты мәселелерді шешумен тікелей байланысты.

Жұртшылықты бөлек алым жүйесін дамытуға тарту үшін халықты бөлек алым үшін көтермелеу құралдарын енгізу, сараланған тарифтерді енгізу қажет. Қалың жұртшылықты ақпараттандыру ҚТҚ басқаруда маңызды рөл атқарады. Ақпараттандыру ҚТҚ басқару жүйесін жоспарлауға ең ерте кезеңде енгізілетін болады.

Қысқа мерзімді перспективада ҚТҚ басқарудың тиімді жүйесінің болуының маңыздылығы жөніндегі міндеттерге басты назар аударылатын болады:

қалдықтарды дұрыс пайдаланбаудың теріс әсерін талқылау;

қалдықтармен жұмыс істеу саласында табысты практикалық тәжірибені дәріптеу;

аудандағы қалдықтармен жұмыс істеу жүйесінің танылуы (қоқыс контейнерлеріндегі/урналардағы және қалдықтарды жинау машиналарындағы логотиптің суреті);

бағдарламаның міндеттеріне қол жеткізу үшін қоғамның және жүйенің басқа қатысушыларының міндеттерін анықтау;

қайталама материалдық ресурстарды бөлек жинау мен пайдаланудың артықшылықтарын көрсету;

қалдықтармен жұмыс істеу жүйесіндегі өзгерістер туралы және осындай өзгерістердің мақсаттары туралы халықты уақтылы хабардар ету;

қалдықтармен жұмыс істеудің тиімді жұмыс істейтін жүйесіне қажетті инвестициялар туралы хабардарлықты арттыру.

Мүдделі жұртшылықтың негізгі топтарына басымдық беріледі:

халық (жұмыс істейтін және жұмыс істемейтін (үй шаруасындағы әйелдер, зейнеткерлер, балалар, жұмыссыздар);

мұғалімдер, еріктілер, белсенді топтар және мемлекеттік емес ұйымдар.

Жұртшылықты ақпараттандыру жөніндегі іс шаралар қалдықтармен жұмыс істеу бойынша халықпен ақпараттық жұмыс жоспарында көзделетін болады және мыналарды қамтитын болады:

жергілікті газеттердегі басылымдар;

мектептерде, жалпы жұртшылық арасында тарату үшін материалдық ресурстарды қайталама пайдалану туралы ақпараттық материалдар;

жасыл қалдықтарды үйде компосттау туралы брошюралар;

оқушылар мен студенттер үшін полигондарға таныстыру сапарларын ұйымдастыру;

оқушылар арасында қалдықтар тақырыбына суреттер, фотосуреттер конкурстары;

оқушыларға, студенттерге және мемлекеттік емес ұйымдарға арналған "Мен тұратын жерде қалдықтар" тақырыбында интерактивті семинарлар өткізу.

ҚТҚ - ны бөлек жинаудың ауқымды схемаларын табысты іске асырудың маңызды элементі халықты тарту және оларға қатысу болып табылады.

Бөлек жинаудың өміршеңдігінің негізгі мәселесі - оның тұрғындарын бастапқы кезеңде қолдау. Эксперимент нәтижелері көрсеткендей, азаматтардың 25% - ы арнайы контейнерлер орнатылғаннан кейін ҚТҚ сұрыптауға қатысуға дайын. Әрине, оларды орнатумен қатар, плакаттарды, баннерлерді ілу немесе парақшаларды тарату сияқты ең аз ақпаратпен қамтамасыз ету қажет. Ережеге сүйене отырып, ақпараттық - түсіндіру жұмыстары, ең алдымен, қоқыс таситын көліктердің тазалаушылары мен жүргізушілері арасында жүргізіліп, экономикалық қызығушылықпен қамтамасыз етілуі керек. Бөлек алымға көшу туралы ақпарат барлық кезеңдерде азаматтар үшін қолжетімді болуы тиіс. Бөлек алым бүкіл қалаға тараған сайын, бұқаралық ақпарат құралдары мен сыртқы жарнамалар арқылы кең ауқымды жарнамалық акцияларға көшу қажет. Жыл сайын жарнамалық шараларға қаражат бөлінуі керек. Сондай - ақ, тиісті әкімшіліктерді әлеуметтік жарнама квоталарын пайдалануға болады.

9. САТЫП АЛУ ҚҰҚЫҒЫНСЫЗ ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ СЕНІМГЕРЛІК БАСҚАРУҒА ҚАБЫЛДАУ ПОЛИГОНЫН БЕРУ ЖОСПАРЫНЫҢ СИПАТТАМАСЫ

Заңнамада ҚТҚ қабылдау полигонын сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру мүмкіндігі бар.

Объектіні сенімгерлік басқаруға берудің орындылығын негіздеу мемлекеттік органды өзіне тән емес функцияларды орындаудан босатады:

- инженерлік коммуникацияларды ұстауға және оларға қызмет көрсетуге арналған персоналды, арнайы техниканы және жылжымайтын мүлікті ұстауға арналған мемлекеттік органның шығыстарын қысқартады;

- мүлікке меншік құқығын сақтайды.

- аудан тұрғындарын сапалы қызметтермен уақтылы қамтамасыз ету полигон қызметтері

Объектіні кейіннен сатып алу құқығымен немесе құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру шарттарын және тендерге қатысушыларға қойылатын талаптарды белгілеу жөніндегі ұсыныстар

Келесі іс - шараларды ұйымдастыру:

- Резервтік аумақпен бөлінген 2 га алаңда ҚТҚ - ның көмілген полигондарын және түбін сүзгіге қарсы жабатын құрылғысы бар көң қоймасын, периметрі бойынша жер білігін және біліктің сыртқы жағынан су бұру (таулы) арығын орнату; БӨП (бақылау – өткізу пункт) бар әкімшілік - шаруашылық аймағын, тұрмыстық ғимаратты, қойманы, дезинфекциялайтын ваннаны жайластыру; дәретхана, өртке қарсы резервуарды монтаждау, ҚНЖЕ(құрылыс нормасы және ережесі) сәйкес электр жарығы.

Сыйақының шекті мөлшерін белгілеу жөніндегі ұсыныстар (құрылтайшының сенімгерлік басқарудан түскен таза табысына пайыздық қатынаста): объектіні кейіннен сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру кезінде сыйақының шекті мөлшерін (құрылтайшының сенімгерлік басқарудан түскен таза табысына пайыздық қатынаста) белгілейді, ол объектіні ұстауға инвестициялау қажет болған кезде 10% - дан аспайды.

Қағидалардың тармағына сәйкес сенімгерлікпен басқаруды жүзеге асыру кезінде сенімгерлікпен басқарушының қажетті шығыстарын өтеу көзін белгілеу жөніндегі ұсыныстар:

Объектіні (полигонды) кепілге бермей, сенімгерлік басқарушының меншікті немесе қарыз қаражатын тарту. Сенімгерлік басқарушының қатты тұрмыстық қалдықтар полигонын кепілге беруге құқығы жоқ.

ҚР Ұлттық экономика министрінің 24.12.2021 № 107 бұйрығына сәйкес, сенімгерлік басқарушының мүлікті сенімгерлікпен басқару кезінде жүргізген қажетті шығыстарын өтеу жүзеге асырылады.

кейіннен сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға берілген объектілер бойынша, сенімгерлік мүлікті пайдаланудан түскен кірістер есебінен немесе тиісті

бюджеттік бағдарлама әкімшісінің ағымдағы бюджеттік бағдарламасы бойынша бюджетте көзделген қаражат есебінен жүзеге асырылады.

Объектіні кейіннен сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру кезінде сенімгерлік басқарушының мүлікті сенімгерлік басқару кезінде жүргізген қажетті шығыстарын бюджет қаражаты есебінен өтеуді бюджеттік бағдарламалардың тиісті әкімшілері ҚР бюджет заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырады.

Алайда, бұл бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі сенімгерлікпен басқарушының шығындарын өтеуге міндетті дегенді білдірмейді, егер тиісті бюджеттік бағдарлама әкімшісінің ағымдағы бюджеттік бағдарламасы бойынша бюджетте көзделген болса ғана өтеуге болады.

Мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқаруға беру қағидаларын және мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқарудың үлгілік шартын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 16 қаңтардағы № 17 бұйрық. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылғы 21 қаңтарда № 10111 болып тіркелген сенімгерлік басқарушының Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасында және мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқару шартында белгіленген тәртіппен мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқару кезінде өзі жүргізген қажетті шығыстарды өтеуге құқығы бар.

Сыйақының шекті мөлшерін белгілеу жөніндегі ұсыныстар (құрылтайшының сенімгерлік басқарудан түскен таза табысына пайыздық қатынаста):

- объектіні басқарудан түскен таза пайданың 10% мөлшерінде сыйақы.

Сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруды жүзеге асыру кезінде сенімгерлік басқарушының қажетті шығыстарын өтеу көзін белгілеу жөніндегі ұсыныстар. ҚР Ұлттық экономика министрінің 16.01.2015 ж. № 17 бұйрығына сәйкес сенімгерлік басқарушының мүлікті сенімгерлікпен басқару кезінде жүргізген қажетті шығыстарын өтеу жүзеге асырылады:

Сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға берілген объектілер бойынша, сенімгерлік мүлікті пайдаланудан түскен кірістер есебінен немесе тиісті бюджеттік бағдарлама әкімшісінің ағымдағы бюджеттік бағдарламасы бойынша бюджетте көзделген қаражат есебінен жүзеге асырылады.

Объектіні кейіннен сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру кезінде сенімгерлік басқарушының мүлікті сенімгерлік басқару кезінде жүргізген қажетті шығыстарын бюджет қаражаты есебінен өтеуді бюджеттік бағдарламалардың тиісті әкімшілері ҚР бюджет заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырады

Тендерге қатысушыларға қойылатын талаптар:

1.Объект сенімгерлік басқаруға Қазақстан Республикасының заңнамасында және сенімгерлік басқару шартында көзделген тәртіппен және шарттарда Сенімгерлік басқарушыға беріледі.

2. Сенімгерлік басқарушы Объектіні иеліктен шығару және оны кепілге беру құқығынсыз сенімгерлік басқаруды жүзеге асырады.

3. Сенімгерлікпен басқарушының 2 - қосымшаға сәйкес көктемгі-жазғы кезеңде қызмет көрсету, күтіп-ұстау (тәулік бойы, жыл бойы) жүргізу және ағымдағы жөндеулерді орындау үшін мамандандырылған техникасы болуы тиіс. (Полигонында ҚТҚ қабылдау және рекультивациялау жоспарына сәйкес, ҚНЖЕ 1.04.-15-2013);

4. Сенімгерлікпен басқарушының №1 қосымшаға (шығыстарбюджеті) орындалатын жұмыс түріне сәйкес біліктілігі мен аттестаттауы бар инженерлік – техникалық қызметкерлер мен жұмыскер штаты болуы тиіс.

Объектіні сенімгерлік басқаруға беру туралы конкурс өткізілді деп танылған жағдайда, конкурс жеңімпазына

1. қолданыстағы заңнамаға сәйкес облыс бойынша табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау Комитетінің департаментінде ұсынылатын коммуналдық қызметтер - полигон қызметтеріне тарифтерді келісу бойынша жұмыстар жүргізу.

2. Тендерге қатысу үшін кепілдік жарнаны ұсынуға немесе жабық тендерге қатысу объектіні сенімгерлік басқаруға берген жағдайда әр объектіге жеке белгіленеді:

оның бастапқы бағасының он бес пайызы мөлшерінде кейіннен сатып алу құқығымен;

оның баланстық құнының үш пайызы мөлшерінде кейіннен сатып алу құқығынсыз.

Мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқаруға беру қағидаларын және мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқарудың үлгілік шартын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 16 қаңтардағы № 17 бұйрығы негізінде

3. Сенімгерлік басқарушы сенімгерлік басқару объектісін, сондай-ақ объектіге іргелес аумақты қолданыстағы санитариялық - гигиеналық нормаларға сәйкес ұстауға, дезинфекциялауды және дератизациялауды қамтамасыз етуге;

4. Сенімгерлік басқарушы сенімгерлік басқару объектісін, сондай - ақ объектіге іргелес аумақты қолданыстағы санитариялық-гигиеналық нормаларға сәйкес ұстауға, дезинфекциялауды және дератизациялауды қамтамасыз етуге;

5. Сенімгерлікпен басқарушы сенімгерлікпен басқару кезінде объектінің мүлкін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен есепке алуды және сақтауды қамтамасыз етуге міндетті, ол бүлінген немесе жойылған жағдайда баламалы мүлікпен ауыстыруға міндетті;

6. Сенімгерлік басқарушы объектіге немесе онда орналасқан инженерлік және коммуникациялық желілерге зақым келтіруі мүмкін іс - әрекеттерге жол беруге және қажет болған жағдайда оларға пайдаланушы ұйымдардың қол жеткізуін қамтамасыз етуге құқылы;

7. Сенімгерлік басқарушы өртке қарсы қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау ережелерін қатаң сақтауды қамтамасыз етуі тиіс;

8. Сенімгерлік басқарушы нормативтік актілерге сәйкес сенімгерлік басқару объектісі бойынша барлық шарттық міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге міндетті;

9. Сенімгерлік басқарушы жеткізушілермен тікелей коммуналдық және өзге де қызметтерге шарт жасасуға міндетті; сенімгерлік басқаруға берілген объектілермен оның сенімгерлік басқарушы ретінде әрекет ететінін көрсете отырып, өз атынан мәмілелер жасауға міндетті.

10. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

Бағдарлама республикалық, облыстық бюджет, аудандық бюджет және бюджеттен тыс көздер есебінен қаржыландырылады.

Бағдарлама республикалық және (немесе) облыстық бюджетте бекітілген оның іс - шараларын іске асыруға көзделген нысаналы даму трансферттерінің сомалары шегінде республикалық және облыстық бюджет қаражатынан қаржыландырылады.

Бағдарламаның іс - шараларын қоса қаржыландыруға бағытталатын жергілікті бюджеттердің қаражаты қаланың жергілікті өзін-өзі басқару органдарының нормативтік құқықтық актілерімен айқындалады.

Бағдарламаны іске асыру барысында қаржыландыру көлемі облыстық және қалалық бюджеттердің нақты мүмкіндіктерін ескере отырып, жыл сайын нақтылануға жатады.

Бағдарлама іс-шараларын іске асыруға бағытталатын облыстық бюджет қаражатының бас басқарушысы "Казталов ауданының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобильдер жолдары бөлімі" ММ болып табылады.

2026 - 2030 жылдарға арналған бағдарламаның іс - шараларын іске асыру бойынша қаржыландырудың нақты көлемдері тиісті жылдың жергілікті бюджетін жасау кезінде, оның ішінде "қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару жүйесін жаңғырту жобаларына инвестицияларды негіздеу" Қазақстан Республикасы Экология министрлігінің 040 бюджеттік бағдарламасы шеңберінде әзірленген ҚТҚ секторын жаңғырту инвестицияларын негіздеу жөніндегі жобаларды іске асыру шеңберінде нақты есептерді негізге ала отырып айқындалатын болады.

Сондай-ақ мемлекеттік - жекешелік әріптестік шарттарында, сондай - ақ халықаралық қаржы институттарының қаражаты есебінен жобаларды іске асыру кезінде инвесторлардың ақшалай қаражаты тартылатын болады.

ҚТҚ қабылдау полигонын бағдарламаларды сатып алу құқығынсыз сенімгерлік басқаруға беру кезінде ішінара сенімгерлік басқарушының есебінен қаржыландырылатын болады.

12. Қосымша:

Қалдықтарды басқарудағы жаңа стандарттар

Қалдықтарды басқарудағы жаңа стандарттар. Жаңа стандарттар соңғы экологиялық талаптарды ескере отырып әзірленген.

1) ҚР СТ 3823 - 2022 "Қалдықтар. Сусындардың қаптамасының қалдықтарын басқару. Өңдеу талаптары";

2) ҚР СТ 3784 - 2022 "Қалдықтар. Қағаз бен картон қалдықтары. Басқаруға қойылатын қауіпсіздік талаптары";

3) ҚР СТ 3782 - 2022 "Қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған жоғары жүктемелі 3 - сыныпты полигондарда сілті және полигон газын жинау және көму жүйелерін жобалау, салу және пайдалану".

Кестеде стандарттардың атаулары, белгіленуі, қолдану аясы көрсетілген, сонымен қатар стандарт мәтінімен танысуға болатын сілтеме берілген.

	Белгі / нөмір / атауы және мәтінге сілтеме ұлттық стандарт	Қолдану саласы
1	ҚР СТ 3823 - 2022 "Қалдықтар Сусындардан қалған буып - түю қалдықтарын басқару Қайта өңдеуге қойылатын талаптар" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3823-2022/?sphrase_id=15909	Стандарт сусындардың қаптамасының қалдықтарын басқару операцияларына қойылатын талаптарды белгілейді. Стандарт қаптаманың келесі түрлеріне қолданылады: - Қағаз және картон қаптамалары; - полимерлі қаптамалар; - металл қаптамалар; - шыны қаптама; - аралас қаптама (құрама материалдардан).
2	ҚР СТ 3784-2022 "Қалдықтар Қағаз бен картон қалдықтары. Көлік жүргізу кезіндегі қауіпсіздік талаптары" http://shop.ksm.kz/index.php?dispatch=products.view&product_id=373379	Стандарт қағаз және картон қалдықтарына қолданылады және өмірлік циклдің келесі кезеңдерінде оларды басқаруға арналған қауіпсіздік талаптарын белгілейді: жинау, жинақтау, тасымалдау, қалпына келтіру және кәдеге жарату.
3	ҚР СТ 3782 - 2022 "Қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған жоғары жүктемелі 3 - сыныпты полигондардағы сілтілер мен полигон газдарын жинау және көму жүйелерін жобалау, салу және пайдалану" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3782-2022/	Стандарт қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған 3 – сыныптағы жоғары жүктемелі полигондарда сілті және полигон газын жинау және жою жүйелерін жобалау, салу және пайдалану тәртібін белгілейді.
	ҚР СТ 3783-2022 "Қалдықтар Қалдықтарды басқаруда экологиялық қауіпсіздікті	Стандарт қалдықтарды кәдеге жарату және кәдеге жарату кәсіпорындарында қалдықтарды

4	қамтамасыз етудің негізгі көрсеткіштері" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3783-2022/	басқару кезінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін негізгі көрсеткіштерді енгізуге қойылатын талаптарды белгілейді.
5	ҚР СТ 3826-2022 "Қалдықтар Қалдықтарды басқару Қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдау" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3826-2022/?sphrase_id=15888	Стандарт Қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдауды және оларды орналастыруды бақылау туралы Базель конвенциясына сәйкес қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдау талаптары мен қағидаттарын белгілейді. Қауіпті қалдықтарға қолданылады.
6	ҚР СТ 3822-2022 "Қалдық Қауіпті медициналық қалдықтарды жоюға және залалсыздандыруға арналған жабдық Жалпы техникалық талаптар" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3822-2022/?sphrase_id=15919	Стандарт қауіпті медициналық қалдықтарды жоюға және залалсыздандыруға арналған жабдыққа қойылатын жалпы техникалық талаптарды белгілейді. Торлы пештер, барабанды пеш негізіндегі айналмалы пештер, крематорлар, стерилизаторлар сияқты иннераторларға қолданылады. Стандарт D класындағы қауіпті медициналық қалдықтармен жұмыс істеуге арналған жабдықтарға, ошақ пеші негізіндегі иннераторларға, құйылған қабаттағы жағуға негізделген циклонды-құйынды пештерге, сондай-ақ ОМО микротолқынды пеште өндеуге арналған жабдықтарға қолданылмайды.
7	ҚР СТ 3787-2022 "Қалдықтар. Мұнай өнімдерінің қалдықтары. Көлік жүргізу кезіндегі қауіпсіздік талаптары" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3787-2022/?sphrase_id=15926	Стандарт ресурстарды сақтау, адамдардың, жануарлардың, өсімдіктердің өмірі мен денсаулығын қорғау және қоршаған ортаны қорғау мақсатында мұнай өнімдерінің қалдықтарын қауіпсіз басқаруға қойылатын талаптарды белгілейді. Мыналарға қолданылмайды: - пайдаланылған мотор майларының тобы; - ГОСТ 21046 және ҚР СТ 3129 сәйкес өндірістік қалдық майлар тобы.
		Стандартта былай делінген: -құрылыс қалдықтарын жинау және есепке алу тәртібі;

8	ҚР СТ 3792-2022 "Қалдық Құрылыс қалдықтарын өңдеуге қойылатын талаптар Негізгі ережелер" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3792-2022/?sphrase_id=15927	-құрылыс қалдықтарымен жұмыстарды басқару және жүзеге асыру ережелері; -қайталама өнімдердің жекелеген түрлерін өндіру үшін құрылыс қалдықтарын пайдалану ережелері . Стандарт радиоактивті құрылыс қалдықтарына қолданылмайды.
9	ҚР СТ 3780 - 2022 "Қалдықтар Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру орындарына қойылатын жалпы талаптар" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3780-2022/?sphrase_id=15932	Стандарт қалдықтарды жинауға арналған контейнерлерді орналастыруға арналған алаңдарды орналастыру және күтіп ұстау тәртібін белгілейді және қатынастарды реттейді. Стандарт меншік нысанына қарамастан контейнерлерге қызмет көрсететін контейнерлік алаңдарды басқаратын барлық заңды және жеке тұлғалар үшін міндетті болып табылады.
10	ҚР СТ 3781 - 2022 "Қалдықтарды энергетикалық қайта өңдеу қондырғысы Жалпы талаптар" https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_3781-2022/?sphrase_id=15934	Стандарт торлы пештерде жану жолымен энергия қалдықтарын қалпына келтіру қондырғыларына қойылатын жалпы талаптарды белгілейді, оның ішінде мұндай қондырғыларды орналастыру орындарын таңдауға, қолданылатын материалдарға және технологиялық шешімдерге қатысты.
11	ҚР СТ EN 16190:2022 "Топырақ, биоқалдықтар және шлам. Диоксиндердің, фурандар мен диоксин тәрізді полихлорлы бифенилдердің құрамын жоғары ажыратымдылықтағы массалық селективті анықтаумен газ хроматографиясы арқылы анықтау " https://new-shop.ksm.kz/catalog/STRK_EN_16190-2022/?sphrase_id=15942#	Стандарт сұйық хроматография колонкасының көмегімен тұнбадағы, өңделген биологиялық қалдықтар мен топырақтағы 17 2,3,7,8-хлор алмастырылған хатен-п-диоксиндер мен дибензофурандардың, сондай-ақ диоксин тәрізді полихлорланған бифенилдердің сандық анықтау әдісін анықтайды. тазарту әдістері және жоғары өнімді массалық газ хроматографиясы әдістері - селективті детектор (HRGC - HRMS).
12	ҚР СТ EN 17503:2022 "Топырақ, өңделген биоқалдықтар және шлам. Полициклді ароматты көмірсутектерді газ хроматографиясы және жоғары ажыратымдылықтағы сұйық хроматография көмегімен анықтау "	Стандарт 16 көпядролық ароматты көмірсутектерді сандық анықтауды белгілейді. Бұл стандарт ластанған топырақ,

Тұрмыстық қалдықтардың ұсынылатын жылдық жинақталу нормасы

№	Тұрмыстық қалдықтарды жинақтау объектілерінің түрлері	Есеп бірлігі	Тұрмыстық қалдықтардың жиналуының жылдық бекітілген нормасы, м3	Тұрмыстық қалдықтардың жинақталуының ұсынылатын есептік жылдық бекітілген нормасы, м3
1.	Үй шаруашылықтары ж а қ с ы жабдықталған	1 тұрғын	1.1	2.2
	Үй шаруашылықтары жабдықталмаған	1 тұрғын	1.2	2.4
2	Жатақханалар, интернаттар, балалар үйлері, қарттар үйлері және т.б	1 орын	1.13	2.3
3	Қонақ үйлер, санаторийлер, демалыс үйлері	1 орын	1.13	2.3
4	Балабақшалар, балабақшалар және басқа да мектепке дейінгі мекемелер	1 орын	0,4	0,8
5	Мекемелер, ұйымдар, кеңселер, кеңселер, банктер, пошта бөлімшелері	1 қызметкер	0,62	1,2
6	Емханалар, медициналық орталықтар	1 келу	0,04	0,1
7	Ауруханалар, басқа емдеу мекемелері	1 төсек	2,06	4,2
8	Мектептер және басқа оқу орындары	1 оқушы	0,13	0,3
9	Мейрамханалар, кафелер, басқа да ойын-сауық және қоғамдық тамақтандыру мекемелері	1 орын	1,16	2,3

10	Театрлар, кинотеатрлар, концерттік залдар, түнгі клубтар, казинолар, ойын автоматтары залдары, интернет - кафелер, компьютерлік клубтар	1 орын	0,2	0,4
11	Мұражайлар, көрмелер	Жалпы ауданы 1 м2	0,8	1,6
12	Спорт, би және ойын залдары	Жалпы ауданы 1 м2	0,26	0,5
13	Азық - түлік және өнеркәсіп тауарлары дүкендері, аралас дүкендер	1 м2 сауда алаңы	0,8	1,6
14	Базарлар, сауда павильондары, дүңгіршектер, науалар	1 м2 сауда алаңы	0,8	1,6
15	Тұрмыстық қызметтер: мемлекеттік қызметтер	Жалпы ауданы 1 м2	0,41	0,8
16	Дәріханалар	1 м2 сауда алаңы	0,44	0,9
17	Автотұрақтар, көлік жуу орындары, жанармай құю бекеттері	1 тұрақ орны	0,11	0,2
18	Автокөлік жөндеу шеберханалары	1 жұмыс орны	2,3	4,6
19	Шаштараздар, сұлулық салондары	Жалпы ауданы 1 м2	0,23	0,5
20	Кір жуу, химиялық тазалау, тұрмыстық техника жөндеу, тігін ательелері	Жалпы ауданы 1 м2	0,13	0,3
21	Ванналар, сауналар	Жалпы ауданы 1 м2	0,26	0,5

Қосымша 3.

Қалдықтарды басқару саласындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық базаны талдау

Бүгінгі таңда қалдықтарды басқару саласы келесі кодекстермен, заңдармен және нормативтік актілермен реттеледі.

№	Құжат атауы	Реттелетін мәселелер
		Жалпы ережелер

1	Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне өзгертулер мен толықтырулар енгізілді	Қалдықтармен жұмыс істеу кезіндегі экологиялық талаптар
2	Қазақстан Республикасының "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Кодексі (ӘҚБ)	• Қоршаған ортаны қорғау саласындағы құқық бұзушылықтар үшін әкімшілік жауапкершілік (атап айтқанда, қалдықтармен жұмыс істеу бойынша) (505-бап)
3	"Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасының Кодексі	• Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер
4	Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексі	• Кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру Мемлекеттік бақылау және қадағалау
5	Қазақстан Республикасының Жер кодексі	Жер қатынастары
6	Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Жалпы бөлім)	• Жалпы ережелер; • Азаматтың тұрғылықты жері және заңды мекенжайы
7	"Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы № 148 Заңы (Жергілікті мемлекеттік басқару туралы заң)	• Жергілікті атқарушы органдардың құзыреті мен функциялары, оның ішінде қалдықтарды басқару саласында
8	"Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 16 мамырдағы № 202-V Заңы (Рұқсаттар және хабарламалар туралы)	* Рұқсаттар мен хабарламалар * Рұқсаттық немесе хабарламалық тәртіпте жүзеге асырылатын қызмет түрлері
9	"Тұрғын үй қатынастары туралы" 1997 жылғы 16 сәуірдегі № 94 Заңы (Тұрғын үй қатынастары туралы заң)	• Тұрғын үй қорыны басқару саласындағы мемлекеттік бақылау
10	"Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 шілдедегі № 165-IV Заңы (Жаңартылатын энергия көздері туралы заң)	• Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау
	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің бұйрығымен бекітілген жасыл желектерді күтіп-ұстау мен қорғаудың үлгілік қағидалары, қалалар мен елді мекендердің	• Қала аймақтарынан тазартуды ұйымдастыру;

11	аумақтарын абаттандыру қағидалары және "Ағаштарды кесуге рұқсат беру" мемлекеттік қызметін көрсету қағидалары. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 20 наурыздағы № 235 бұйрығы	Қала аумақтарынан қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығару
12	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 27 наурыздағы "Тіркелген тарифтерді және шекті аукциондық бағаларды айқындау қағидаларын бекіту туралы" №271 қаулысы	тіркелген ("жасыл") тарифті есептеу тәртібі
13	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а . 2020 жылғы 25 желтоқсандағы " Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығы	- Әртүрлі сыныптағы қалдықтармен (ТҚҚ, медициналық , өндірістік) жұмыс істеуге қ а т ы с т ы санитариялық-эпидемиологиялық талаптар - Полигондарды жобалауға, күтіп ұстауға және пайдалануға қойылатын санитарлық - эпидемиологиялық талаптар; - Қатты тұрмыстық қалдықтар полигонында қабылданған өндірістік қалдықтардың тізімі
14	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 26 шілдедегі " Коммуналдық мақсаттағы объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы № ҚР ДСМ-67 бұйрығы	Коммуналдық мақсаттағы ғимараттарда қалдықтарды жинау тәртібі
15	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 16 маусымдағы " Өкімшілік және тұрғын ғимараттарға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы № ҚР ДСМ-52 бұйрығы	Өкімшілік және тұрғын үйлердегі қалдықтарды жинау тәртібі
16	Қазақстан Республикасы Экология , геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 7 қыркүйектегі "Әртүрлі сыныптағы	Әртүрлі сыныптағы полигондарға орналастыруға арналған қалдықтардың тізімі; - Жоюға тыйым салынған қалдықтардың түрлері; - Ең қауіпті қалдықтар компоненттері;

	полигондарда көму үшін қалдықтар түрлерінің тізбесін бекіту туралы" № 361 бұйрығы	• Қалдықтарды қауіпті деп анықтайтын қалдықтардың қасиеттері
17	Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 6 тамыздағы "Қалдықтар сыныптауышын бекіту туралы" № 314 бұйрығы	• Қалдықтарды 20 көрсеткіш бойынша жіктеу
18	Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 1 қыркүйектегі "Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" № 347 бұйрығы	• Әр түрлі үй - жайлар мен қызмет түрлері үшін коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуы нормаларының есептік бірліктері; • Коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының нормаларын есептеу тәртібі
19	Қазақстан Республикасы Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігінің 2010 жылғы 29 желтоқсандағы 2011 жылғы 1 мамырдағы "Тұрғын үй қорын техникалық пайдалану ережесі" № 606 бұйрығы.	• Тұрғын үй қорын ұстауға қойылатын талаптар (кіреберіс алаңы)
20	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы "Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларын және "Ағаштарды кесуге рұқсат беру" мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларын бекіту туралы" № 235 бұйрығы	• Аудан аумағын жылдың әр мезгілінде жинау және тазалықты қамтамасыз ету тәртібі; • Аудан аумағында пайда болатын қалдықтарды жинау, уақытша сақтау, шығару және кәдеге жарату
21	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің м.а. 2020 жылғы 29 сәуірдегі "Коммуналдық көрсетілетін қызметтердің тізбесін және коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсынудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы" № 249 бұйрығы	• Төлем тәртібі, коммуналдық қызметтерді көрсету шарттары; • Қатысушы тұлғалардың жауапкершілігі; • Тұтынушының және қызмет көрсетушінің құқықтары мен міндеттері
22	Қазақстан Республикасының мемлекеттік стандарты. Жылжымалы қоқыс контейнерлері . Жалпы техникалық шарттар ҚР СТ 1231-2004 (Қатты қалдықтарға арналған контейнерлерге арналған стандарт)	• Жалпы техникалық талаптар; • Контейнерлердің жұмысына қойылатын қауіпсіздік талаптары

23	ҚР СТ 2187-2012. Жарату. Автокөлік шиналары. Өңдеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары	• Автокөлік шиналарының қалдықтарын жинауға және сақтауға қойылатын талаптар; • Көлік құралдарының қалдық шиналарын беру, тасымалдау және қабылдау тәртібі; • Пайдаланылған көлік шиналары, шина түтіктері және басқа да резеңке бұйымдардың қалдықтарын қайта өңдеу
24	Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 28 желтоқсандағы "Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларын бекіту туралы" № 508 бұйрығы	• Өндіріс және тұтыну қалдықтарының меншік құқығын айқындау; • Қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі нұсқаулықтар
25	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 30 қарашадағы Реттеушілік әсерді талдауды жүргізу және пайдалану қағидаларын бекіту туралы № 748 бұйрығы	Іс жүзіндегі және енгізілетін реттеуші құралдардың реттеушілік әсерін талдау жүргізу және оны пайдалану тәртібі
26	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 25 қазандағы "Өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелерін іске асыру қағидаларын бекіту туралы" № 763 қаулысы	* ӨКМ операторының қызметі * ӨКМ шеңберінде өзара есеп айырысу қағидалары * ӨКМ-нен босатылу тәртібі
27	Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2023 жылғы 13 қазандағы "Тұтынушылық қасиеттері жоғалғаннан кейін пайда болатын қалдықтарды жинауды, тасымалдауды, қайта пайдалануға дайындауды, сұрыптауды, өңдеуді, қайта өңдеуді, залалсыздандыруды және (немесе) кәдеге жаратуды қамтамасыз ететін жеке және заңды тұлғалар Қазақстан Республикасының аумағында өндіретін және (немесе) Қазақстан Республикасының аумағына әкелетін өнімнің (тауарлардың) жекелеген түрлерінің тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2022 жылғы 9	

	қарашадағы № 689 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы" № 283 бұйрығы	• ӨКМ қолданылатын өнімдердің (тауарлардың) тізімі
28	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің м.а. 2020 жылғы 30 желтоқсандағы "Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 19 ақпандағы № 108 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" № 695 бұйрығы	• Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау (үй учаскелері, аулалар), шығыстар
29	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің м.а. 2020 жылғы 30 наурыздағы "Кондоминиум объектісін басқаруға арналған шығыстардың жылдық сметасын есептеу әдістемесін, сондай-ақ кондоминиум объектісін басқаруға арналған жарналардың ең төмен мөлшерін есептеу әдістемесін бекіту туралы" №166 бұйрығы	• Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстауға арналған шығындар баптары
30	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 29 сәуірдегі "Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкіне күрделі жөндеу жүргізу тәртібін бекіту туралы" № 246 бұйрығы	• Шығындар сметасын есептеу тәртібі
31	Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 қыркүйектегі "Халық үшін қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмугеарналған тарифті есептеу әдістемесін бекіту туралы" № 377 бұйрығы	• Тарифті есептеу тәртібі
32	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 1 желтоқсандағы Ішкі көшіп-қонушыларды тіркеу қағидаларын бекіту және Қазақстан Республикасы	•Хабарламаларды қабылдау ережелері, хабарламаларды қабылдайтын мемлекеттік органдардың тізімі • Ішкі көшіп - қонушыларды тіркеу тәртібі • Жалпы ережелер;

	Үкіметінің кейбір шешімдеріне өзгерістер енгізу туралы № 1427 Қ аулысы.	- Негізгі міндеттері, функциялары, құқықтары мен міндеттері; - Іс-шараларды ұйымдастыру тәртібі
33	Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 29 желтоқсандағы "Учаскелік полиция пунктінің жұмысын ұйымдастыруға жауапты учаскелік полиция инспекторларының, учаскелік полиция инспекторлары мен олардың көмекшілерінің қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" № 1095 бұйрығы	- Учаскелік инспекторлар, функциялары, құзыреттері туралы ереже - Көші - қон полициясының құзыреті мен функциялары

Қосымша 5.

Жоспарлы көрсеткіштер

№ п/п	Көрсеткіштің атауы	Өлшем бірлігі	Жоспарлау кезеңі					
			Бастапқы мән	2026	2027	2028	2029	2030
1	Ауданда қоқыс жинайтын жылжымалы пункттерді ұйымдастыру	дана	0	1	2	3	4	5
2	Жергілікті және аймақтық бұқаралық ақпарат құралдарында қалдықтардың пайда болуын азайту үшін ақылды тұтынудың маңыздылығы туралы хабарламалар	аптасына минуттық эфир уақыты	0	15	15	15	15	15
	Үй шаруашыл							

3	ы ғ ы деңгейінде ресурстар д ы үнемдеуді ң маңыздыл ы ғ ы туралы балалар м е н жасөспірі мдерге арналған іс-шаралар ды әзірлеу ж ә н е өткізу	семестрде облыс бойынша 1 білім беру мекемесін е арналған іс - шара	0	2	2	2	2	2
4	Аудан бойынша контейнер л і к алаңшалар астындағы жерге құқық белгілейті н құжаттард ы ресімдеу	дана	0	2	3	5	8	9
5	Жергілікті ж ә н е аймақтық бұқаралық ақпарат құралдары н д а қалдықтар дың пайда болуын азайту ү ш і н ақылды тұтынуды ң маңыздыл ы ғ ы туралы хабарлама лар	банер	0	15	20	25	30	30
	Аудан бойынша ҚР СТ							

6	3780-2022 талаптары на сәйкес контейнер алаңдарын орналастыру	дана	0	50	100	150	200	250
7	Қалдықтарды компосттау немесе биогазға қайта өңдеу немесе энергияны қалпына келтіру арқылы аймақтағы полигонда р ғ а органикалық және тағамдық қалдықтарды кәдеге жарату	органикалық және тамақ қалдықтарының жалпы көлемінің %	0	10	15	20	25	30
8	Аудандағы стихиялық полигондар туралы хабарлау үшін әкімдік сайтында *сенім телефонын * ұйымдастыру	дана	0	1	-	-	-	-
9	Коммуналдық қалдықтармен олардың құрамдас бөліктерін ің өздігінен пайда болатын	%	99	100	100	100		100

	үйінділері н анықтау және жою						100	
10	Қолдану және қайта өңдеу арқылы қалдықтар ды азайту	алынған қалдықтар д ы н жалпы сомасыны ң депозитіні ң %	32,8	32	30	27	25	22
11	Құрылыс қалдықтар ын қайта өңдеу және пайдалану	%	-	30	40	50	60	70
12	Ауданның контейнер л і к алаңдарын і р і көлемдегі қалдықтар д ы жинауға арналған контейнер лермен жабдықтау	дана	0	10	50	100	200	300
13	Облыс тұрғындар ы н коммунал д ы қ қалдықтар д ы ұйымдасқа н, тұрақты шығаруме н қамтамасы з ету	%	60	65	70	75	80	85
14	Ауданның барлық аудандары нда қауіпті қалдықтар ғ а арналған контейнер лер (құрамынд	дана	-	40	65	100		120

	а сынап б а р шамдар м е н құрылғыла р м е н аккумулят орлар) орнату						110	
15	Аудан аумағында контейнер л і к алаңдарды ұйымдаст ыру және халықтың ұйымдаст ырылмаға н демалыс орындары н а н коммунал д ы қ қалдықтар д ы шығару	%	0	20	40	60	80	100

6 - қосымша

Қалдықтарды басқару бағдарламасын іске асыру үшін қажетті қосымша тапсырмалар

№ п/п	Тапсыр маларды н атауы	Аяқтау формас ы	орындал уына жауапты	орындау уақыты	Сметалық шығындар (мың теңге) / қосымша көздер (мың теңге)					Оқиған ы ң күтілеті н экологи ялық әсері *
					2026	2027	2028	2029	2030	
1	Қайта өңдеу ме н қамтыл маған ауданда р үшін жылжы малы қайта өңдеу пунктте р і н	пайдала нуға беру актісі	халықта н қайта өңделеті н материа лдарды қабылда йтын кәсіпор ындар	2026 - 2030	бағалауға сәйкес					коммуна лдық қалдықт ардың мөлшері н азайту

4	а р астында ғ ы жерге құқық белгілей т і н құжатта р д ы ресімдеу	құжат пакеті	аудан әкімдігі	2026 - 2030						
5	Контейн е р алаңдар ында экспорт қ а заңнама ға және техника лы қ талаптар ғ а сәйкес * құрғақ*/ * ылғалды * фракция ларға бөлек жинауға арналға н контейн ерлерді сатып алу, таңбала у және орнату	орнату сертификаты	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес					з а ң талаптар ы н сақтау, қалдықтарды бөлек жинауд ы қамтама сыз ету
	Облыста ғ ы контейн ерлік учаскеле р де заңнама ға және экспорт қ а техника лы қ талаптар ғ а									з а ң талаптар ы н

6	сәйкес * құрғақ*/ * ылғалды * фракция ларға бөлек жинауға арналға н контейн ерлерді сатып алу, таңбала у және орнату.	орнату сертифи каты	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес				сақтау, қалдықт арды бөлек жинауд ы қамтама сыз ету
7	Аудан әкімдігі н ің сайтынд а рұқсат етілмеге н тұрмыст ы қ қалдықт а р үйінділе рінің табылға н ы туралы хабарла у үшін * сенім телефон ын * ұйымдас тыру	в е б парақ	аудан әкімдігі	2026		рұқсат етілмеге н үйінділе р д і анықтау			рұқсат етілмеге н полигон дарды анықтау
8	Жеке үй шаруаш ылықтар ымен қалдықт арды шығаруғ а келісім жасау	келісім	аудан әкімдігі	2026 - 2030					
	Жеке секторда коммуна								

9	лдық қалдықты арды тұрақты шығару мен және бөлек жинаумен контейнер алаңдарын ұйымдастыру	пайдалануға беру актісі	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес	жеке секторды қалдықты арды ұйымдасқан және тұрақты шығарумен қамту
10	қауіпті қалдықты арға арналған контейнерлерді орнату	орнату сертификаты	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес	қауіпті қалдықты ардың басқа фракциялармен араласуын жою
11	қауіпті қалдықты арға арналған контейнерлерді пайдалану бойынша ақпараттық нақшандарды ұйымдастыру	ақпараттық материалдар пакеті	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес	Бұл контейнерлерге қандай қоқыс жиналатыны туралы халықты ақпараттандыру келеңсіз жағдайларды азайтуға септігін тигізеді
12	Қауіпті қалдықты арға арналған контейнерлерге қызмет көрсетуге лицензиясы бар	келісім	аудан әкімдігі			

	кәсіпорындармен келісім-шарт жасау			2026 - 2030						
13	контейнерлік алаңдарды жайластыру және көпшілік демалыс орындарында контейнерлерді орнату	пайдалануға беру актісі	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес					халықтың ұйымдас­тырылма­ған демалыс орындарынан қалдықтарды шығаруды ұйымдас­тыру рұқсат етілмеген үйінділердің санын азайтады және демалыс орындарының санитар­лық жағдайын жақсарт­ады.
14	қалдықтарды шығаратын ұйымдармен осы учаскелерден қалдықтарды шығару туралы шарт жасасу	келісім	аудан әкімдігі	2026 - 2030						

15	контейнер алаңдарында ірі көлемдегі қалдықтарға арналған контейнерлерді орнату	орнату сертификаты	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес					ірі көлемдегі қалдықтарды ұйымдастырылмаған сақтау көлемін азайту
16	контейнерлік алаңдардан ірі көлемдегі қалдықтарды шығаруға келісім жасау	келісім	аудан әкімдігі	2026 - 2030						
17	табиғи полигондарды жою	Акт	аудан әкімдігі	2026 - 2030	бағалауға сәйкес					табиғи полигондарды жою
18	зерттеу жүргізу және сұрыпталмаған органик алық қалдықтарды қайта өңдеу әдісін таңдау	есеп беру	аудан әкімдігі	2026	бағалауға сәйкес	сұрыпталмаған органик алық қалдықтарды кәдеге жарату әдісін таңдау				сұрыпталмаған органик алық қалдықтарды кәдеге жарату әдісін таңдау
19	Экологиялық және салық заңнамасына коммунальдық қалдықтарды есепке алу	пайдалануға беру актісі	аудан әкімдігі	2026 - 2030						қалдықтардың түзілу көлемін есепке алуды сенімдірек және

	мәселелері бойынша өзгерістер енгізу бастамасы								ашық етуге көмектеседі
20	полигондарда тамақ қалдықтарына арналған компост зауыттарының салу	пайдалануға беру актісі	Полигондағы басқарушы компания	2026 - 2028					тамақ қалдықтарын компосттау
21	коммуналдық қалдықтардың бөлек жиналған фракцияларын шығару үшін қалдықтарды жинаушы компаниялардың қолданыстағы жабдықтарын сатып алу немесе қайта жарақтандыру	орнату сертификаты	Полигондардағы басқарушы компания	2026 - 2030	бағалауға сәйкес				қайта өңдеуге жарамды бөлек жиналған қалдықтардың фракцияларын араластырмау
	куллеттерді қайта өңдеуді ұйымдастыруға кәсіпкер	пайдалануға							қайта өңделген

22	лерді тарту, шыны өңдеу желісін ұйымдас тыру	беру актісі	аудан әкімдігі	2026 - 2028						материалдарды пайдалану
23	полигондарға құрылыс қалдықтарын ұсақтау қондырғыларын сатып алу	пайдалануға беру актісі	Полигондағы басқарушы компания	2026 - 2028						құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу